
El naixement dels Estats Units: des de la creació de les colònies (segle XVII) fins a la Declaració de la Independència (1776)

PID_00253598

Lluc López i Vidal

Temps mínim de dedicació recomanat: 4 hores

Lluc López i Vidal

L'encàrrec i la creació d'aquest recurs d'aprenentatge UOC han estat coordinats pel professor: Lluc López i Vidal (2018)

Índex

Objectius.....	5
1. Introducció a la història dels Estats Units: els grans debats historiogràfics.....	7
2. La formació de les colònies i l'administració colonial.....	12
2.1. L'expansió anglesa durant el segle XVII.....	17
2.2. Les colònies britàniques al segle XVIII.....	19
2.3. L'impacte de les colònies en la configuració dels Estats Units	22
3. El pensament liberal i els intel·lectuals.....	24
4. La Guerra de la Independència dels Estats Units: cap a la formació d'una Confederació d'Estats.....	27
5. La redacció de la Constitució Federal i la creació d'un sistema polític presidencial.....	35
Bibliografia.....	41
Annex.....	42

Objectius

Els objectius d'aquest mòdul sobre la història dels Estats Units són:

1. Endinsar-nos en els grans debats historiogràfics sobre la història dels Estats Units.
2. Entendre la formació de les colònies angleses i la seva evolució durant el segle XVII.
3. Traçar l'evolució de les 13 colònies durant el segle XVIII i les primeres tensions amb la Corona anglesa.
4. Analitzar dues obres cabdals en el pensament polític del liberalisme: *Dos tractats sobre el Govern Civil*, de John Locke, i *Sentit Comú*, de Thomas Paine.
5. Estudiar la Guerra de la Independència i la creació de la Confederació d'Estats.
6. Entendre el paper que té la Constitució Federal en l'entramat institucional dels Estats Units.

1. Introducció a la història dels Estats Units: els grans debats historiogràfics

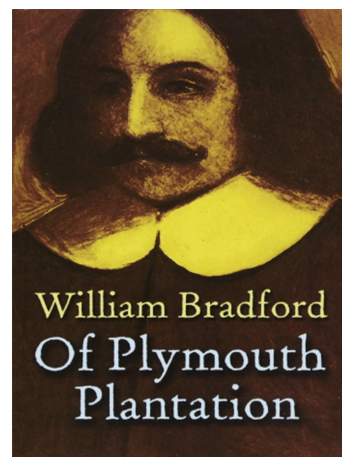
Abans d'endinsar-nos en la història de les colònies britàniques a l'Amèrica del Nord i la configuració d'allò que esdevindran els Estats Units d'Amèrica, identificarem els diferents debats historiogràfics que s'han produït entre els especialistes.

Entenem per **historiografia** (del grec ιστορία, 'història', i la paraula γράφος, 'el que escriu', és a dir, 'el que escriu sobre la història') l'estudi d'aquells mètodes i metodologia que empren els historiadors a l'hora de narrar els fets d'un objecte d'estudi particular. En aquest sentit, la historiografia s'interessa per indagar en quines fonts, tècniques, mètodes o paradigmes teòrics emprats pels historiadors quan s'aproximen a alguna temàtica relacionada amb la disciplina de la història.

Com en la major part de les ciències socials, sobre un mateix fenomen social, històric o econòmic s'acostumen a produir diferents interpretacions en funció de l'escola a la qual pertanyen els historiadors. En línies generals, sobre un fenomen Z, es produeix en una primera generació d'historiadors una interpretació A, que al cap d'un període de recerca i anàlisi acaba produint una interpretació B que acusa A de ser només parcialment certa. Altres interpretacions produeixen C, D, E... Finalment, acostuma a passar que un darrer grup F acaba assumint que les interpretacions adients sobre Z són A fins a E. La lògica d'aquesta evolució de la disciplina és que cada escola historiogràfica, a mesura que van reinterpretant la història i van millorant les diferents tècniques i metodologies, es van aproximant cada cop més a una foto completa de la realitat.

Seguint aquesta lògica, en què cada historiador reflecteix el període en què viu, en la història dels Estats Units s'han produït diferents escoles que han anat interpretant els fets ocorreguts des de la creació de les colònies fins a l'arribada al poder de Donald Trump.

L'activitat historiogràfica comença amb l'època colonial (des del segle XVII fins a mitjans del segle XIX) entre tota una sèrie de cronistes britànics que no només escriuen sobre la història dels Estats Units, sinó que hi han participat de primera mà, com és el cas de John Smith, William Bradford (amb la seva *Of Plymouth Plantation*), John Winthrop o Increase Mather (*A Brief History of the War with the Indians*, 1676). En aquests casos, la metodologia emprada pels cronis-

Portada de l'obra de William Bradford *Of Plymouth Plantation*

tes de l'època colonial no segueix un mètode científic clar –de fet, acostumen a barrejar temes de religió–, sinó que empen els documents o les fonts directes, combinats amb reflexions que altres autors realitzen sobre aquest període.

El segon grup d'historiadors coincideix amb els que escriuen sobre la **Revolució Americana** i acostumen a ser crítics amb el moviment secessionista, com ara Thomas Hutchinson i la seva *History of the Colony and Province of Massachusetts Bay* (1764). A més, es tracta dels primers historiadors que tracten de transcendir les cròniques més locals per a crear una vertadera història nacional com l'escripta per David Ramsay a *The History of the American Revolution* (1789). Tanmateix, en una acadèmia marcada pels escrits d'historiadors, destaquen dues historiadors, Hannah Adams (*A Summary History of New England*, 1799) i Mercy Otis Warren (*History of the Rise, Progress, and Termination of the American Revolution*, 1805).

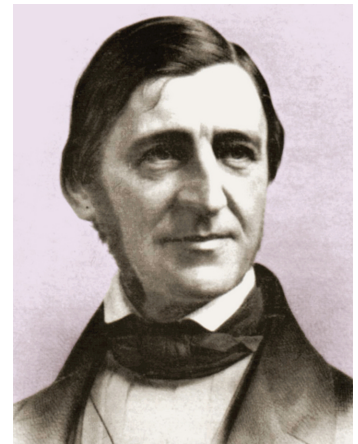
Figura 1. Hannah Adams (esquerra) i la portada del seu llibre *A Summary History of New-England* (dreta)

Lectura recomanada

Per a una anàlisi sobre aquests primers historiadors, vegeu l'obra següent:

Stanley I. Kutler (2003). *Dictionary of American History*. Nova York: Charles Scribner's Sons.

Ralph Waldo Emerson

Un tercer grup coincideix amb tot un seguit d'escrits dels anys 30 del segle XIX, que són generalment coneguts com els **historiadors romàntics** i que estan marcadament inspirats pels moviments romàntics de l'Europa del segle XIX. Entre aquests autors cal esmentar les obres de Walt Whitman, Henry David Thoreau o Ralph Waldo Emerson. Per a molts d'aquests escriptors la història dels Estats Units s'entén per la presència d'herois que lluiten contra l'absolutisme decadent dels britànics.

La creació de l'**American Historical Association** (1884) just després de la Guerra Civil nord-americana marca un nou període d'historiadors que tractaran d'explicar la història del seu país seguint els mètodes científics i adoptaran algunes de les metodologies de recerca que arriben d'Europa, com la recollida de dades i documents per a reconstruir els fets històrics. L'historiador John Fiske així ho suggereix a la seva *The Discovery of America* (1892), o Herbert Baxter Adams qui des de la Universitat John Hopkins aposta per fer de la història una disciplina que segueix la metodologia de les ciències naturals.

La següent escola d'historiografia és l'**Escola Progressiva** (des del principi del segle XX fins al final de la Segona Guerra Mundial) i engloba una sèrie d'historiadors que comencen a observar la història no només com un conjunt de dades polítiques, sinó com una narració en la qual s'interrelacionen el màxim possible de ciències socials, com ara la sociologia, l'economia, la geografia o la psicologia, per posar alguns exemples. Però a banda d'emprar noves metodologies, aquests historiadors entendran que els fets històrics són el resultat dels processos de competició entre diferents grups socials, ja sia entre classes socials o grups religiosos. En definitiva, el motor que explica la història dels Estats Units són les esclertes de tipus social i econòmic en la societat de l'època, que acaben generant una història que s'interpreta com un xoc entre els privilegiats i els no privilegiats, els rics i els pobres, l'agrariisme i el capitalisme o el conservadorisme i el liberalisme.

Reforma Progressiva

Aquest grup pren el nom de l'anomenada "Reforma Progressiva", que va tenir lloc als Estats Units des del final del segle XIX fins a la Primera Guerra Mundial amb l'objectiu de "curar" el país de les seves malalties (una referència clara a les debilitats que el sistema capitalista mostrava envers les classes menys afavorides). Aquest moviment estava conformat per polítics i va rebre el suport dels grups religiosos, acadèmics o intel·lectuals de l'època.

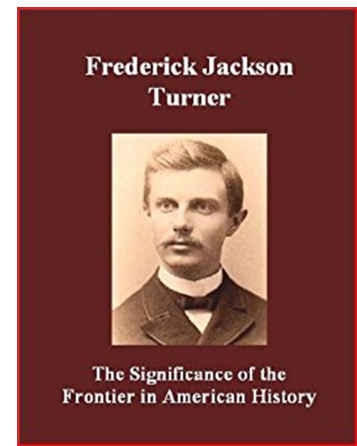
Aquesta nova escola historiogràfica fou el corrent dominant en la historiografia nord-americana des del final de la Primera Guerra Mundial fins a la Segona Guerra Mundial i entre les figures més importants hi ha Frederick Jackson Turner, amb la seva obra *The Significance of the Frontier in American History* (1893); Charles A. Beard, amb *The Significance of the Section in American History* (1925) i *Economic Interpretation of the Constitution of the United States* (1913), i Carl L. Becker, amb *Everyman His Own Historian* (1931).

La següent escola, seguint l'ordre cronològic, és la que s'anomena "l'**Escola del Consens**", que, a diferència de l'anterior, emfatitza com a factor determinant de la història dels Estats Units no les esclertes de conflicte en el si de la societat, sinó el paper que tenen els valors americans o les idees compartides. Malgrat reconèixer aquests eixos de conflictes en la societat nord-americana, aquests historiadors els consideren poc rellevants si els comparem amb les societats europees, i prefereixen ressaltar allò que ha estat permanent, comú, continu en la història dels Estats Units. Aquest punt o element comú són els **traits culturals**, les normes o els valors anomenats "americans", i que foren cristallitzats a la Declaració d'Independència dels Estats Units.

A més a més, una altra característica d'aquesta escola és la insistència en el tipus de capitalisme nord-americà, que més enllà dels termes d'esquerra i dreta o treballadors empresaris/propietaris de la historiografia europea, assenyala l'esperit emprenedor nord-americà. De fet, aquesta escola recorda molt sovint que la separació partits d'esquerra-partits de dreta és pràcticament inexistent en el sistema polític dels Estats Units.

John Fiske

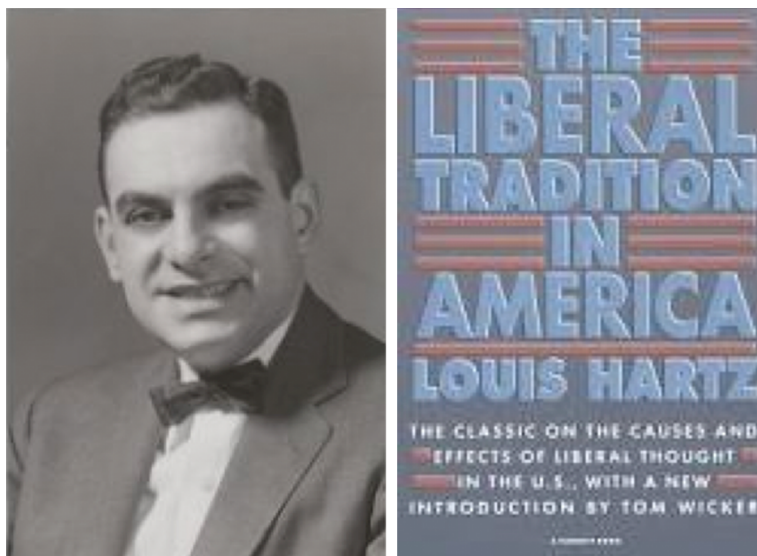
Portada de l'obra de Frederick Jackson Turner *The Significance of the Frontier in American History*

Lectura recomanada

Per llegir sobre l'Escola Progressiva veure l'obra següent: Ernst A. Breisach (1993). *American Progressive History: An Experiment in Modernization*. Chicago: The University of Chicago Press.

En certa manera, aquesta visió de la història, amb la posició dels Estats Units com a “far que guia el món”, situa el relat d’aquests historiadors en un **essencialisme cultural** o fins i tot per alguns en un supremacisme que apunta la idea que els Estats Units són una nació única amb un objectiu universal, que és expandir la llibertat en el món. Entre aquests autors destaquen Louis Hartz (*La tradición liberal en los Estados Unidos. Una interpretación del pensamiento político estadounidense desde la Guerra de la Independencia*, 1955), Richard Hofstadter (*Anti-intellectualism in American Life*, 1963), Daniel J. Boorstin (*The Americans: The National Experience*, 1965) i David M. Potter (*The Impending Crisis, 1848-1861*, 1976).

Figura 2. Louis Hartz (esquerra) i la portada del seu llibre *The Liberal Tradition in America* (dreta)

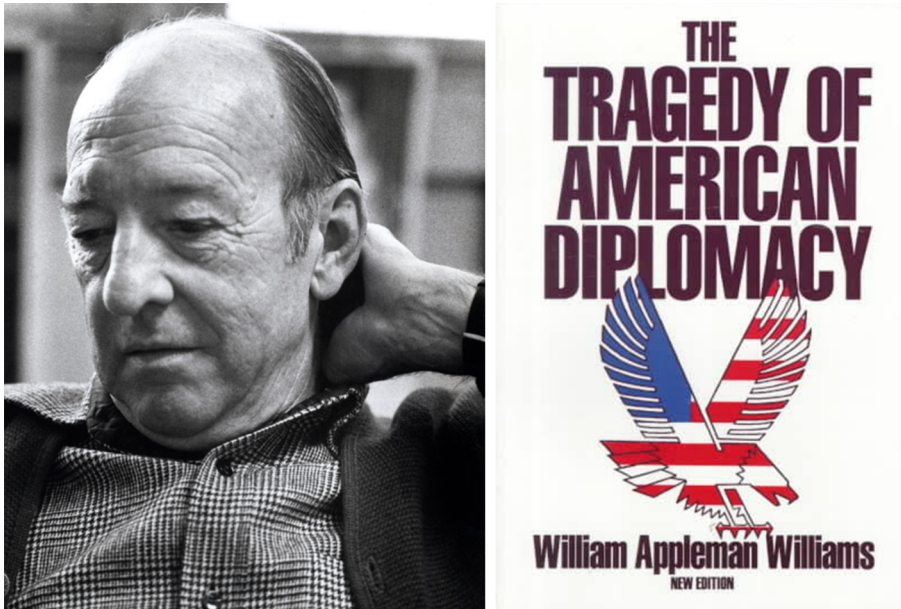

Aquesta visió de la història dels Estats Units començarà a canviar als anys seixanta amb l’arribada del corrent de la **Nova Esquerra** (*New Left*). Aquest corrent, com en la resta de casos, és un reflex clar dels moments històrics que estan vivint els acadèmics –la Guerra de Vietnam, les intervencions nord-americanes arreu del planeta, la crisi dels míssils– i la seva visió de la història coincideix amb una època convulsa dels Estats Units en què el conflicte torna a aparèixer com un dels eixos motrius de la història que expliquen el racisme, la pobresa, el masclisme o bé l’imperialisme americà. Malgrat aquesta categorització dels historiadors com a “esquerrans”, lluny d’emprar el model marxista d’anàlisi de la història, la “nova esquerra” se centrarà a identificar els factors que expliquen que en la societat nord-americana hi pervisqui l’odi, el racisme, la repressió o la violència.

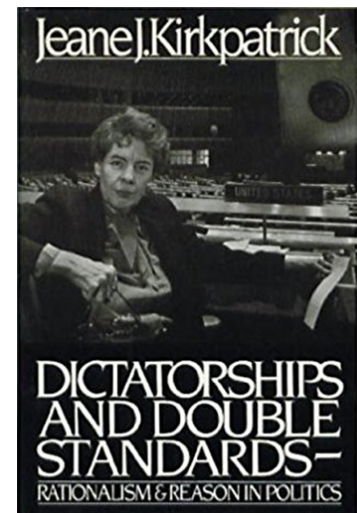
En definitiva, en un període en el qual existeixen molts moviments socials als Estats Units de defensa dels drets racials, ètnics, de gènere o d’altres minories socials, i una creixent polarització de la societat, els historiadors de la nova esquerra tracten d’explicar els motius d’aquesta divisió, i, alhora, desconstruir la imatge de l’Amèrica del Consens dels historiadors anteriors. Entre els historiadors d’aquest grup cal esmentar Howard Zinn, Gabriel Kolko i, sobretot,

un dels pares fundadors del corrent, William Appleman Williams, amb les seves obres *The Tragedy of American Diplomacy* (1959) i *The Contours of American History* (1961).

Figura 3. William Appleman Williams (esquerra) i la portada del seu llibre *The Tragedy of American Diplomacy* (dreta)

Per acabar, i des del final de la Guerra Freda i fins a l'actualitat, un grup no-drit d'**historiadors neoconservadors** van reaccionar al moviment de la “nova esquerra” per a reafirmar tot allò que ja havia estat esgrimit durant els anys cinquanta i seixanta per part dels historiadors del consens. En aquest sentit, els historiadors neoconservadors reafirmen l'essencialisme nord-americà i la superioritat dels seus valors com a nació moralment superior a la resta, però, a la vegada, assumeixen que les seves anàlisis sobre la història del país són objectives i no tendencioses, i eviten els postulats ideològics tan marcats dels historiadors de la “nova esquerra”. Entre els intel·lectuals neoconservadors destaca Irving Kristol, que durant més de quaranta anys va editar la revista *The Public Interest*, o l'assessora de seguretat del president Ronald Reagan, Jeane J. Kirkpatrick.

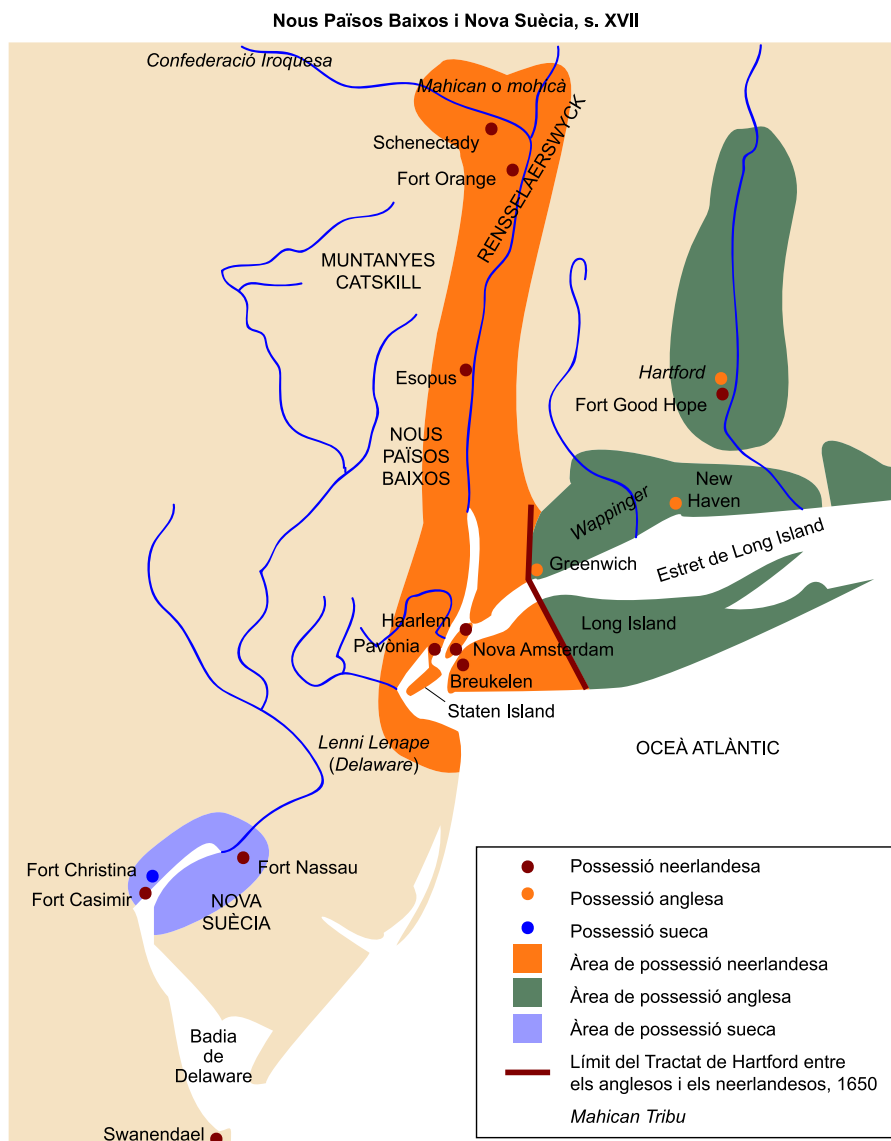
Portada de l'obra de Jeane J. Kirkpatrick *Dictatorships and Double Standards*

2. La formació de les colònies i l'administració colonial

El descobriment d'Amèrica per part d'Espanya el 1492 no havia suposat, al principi del segle XVI, la incorporació d'aquest continent a l'ordre regional europeu. El **Tractat de Tordesillas** (1494) havia permès que el Regne de Portugal i la Monarquia hispànica dividissin el nou continent descobert en dues parts, a partir de les quals s'establirien drets de conquesta i navegació. Amb aquest acord, Amèrica, com apunta l'historiador Juan José Hernández Alonso en el seu treball *Los Estados Unidos de América: Historia y Cultura* (2002), era concebuda per Portugal i la Monarquia hispànica exclusivament en termes econòmics. Aquest immens territori reportaria a les dues corones una gran quantitat d'ingressos gràcies al comerç de tabac, metalls, productes agrícoles, fusta, sucre o esclaus.

En canvi, la part septentrional de l'Amèrica del Nord –el territori de l'actual Canadà, els Estats Units i Mèxic– havia romàs relativament lliure de l'acció d'espanyols i portuguesos, centrats en el descobriment i explotació d'un immens hemisferi del sud que presentava, *prima facie*, més beneficis econòmics. Diferents colonitzadors anglesos com Sir Walter Raleigh, Richard Hakluyt o Samuel Purchas s'havien interessat ja a mitjans del segle XVI per explorar la meitat nord dels actuals Estats Units i el Canadà. Tanmateix, els francesos, holandesos i suecs havien iniciat una exploració d'aquests territoris, i seguint els models polítics i socials de les metròpolis havien establert Nova França (1534), Nova Holanda (1614), Nova Anglaterra (1616) i Nova Suècia (1639).

Figura 4. Mapa de l'Amèrica del Nord al principi del segle XVI

Com afirma Hernández Alonso (2002, pàg. 39), els esforços dels anglesos no s'han d'entendre com un intent de rivalitzar amb la Corona de Castella i Aragó o la Corona de Portugal, sinó més aviat com el resultat de tres processos diferents: una **industrialització incipient**, uns **moviments migratoris** i l'aparició del **protestantisme**. Pel que fa al primer fenomen, Anglaterra era al principi del segle XVII un país que estava experimentant una de les primeres industrialitzacions del planeta i que requeria colònies per on expandir el seu capitalisme primerenc. El fet que algunes de les primeres colònies, com Virgínia o Massachussets, fossin companyies privilegiades i no colònies formalment establertes ens aporta una idea de la importància econòmica i comercial que els anglesos conferien als nous territoris.

Les **companyies privilegiades** foren empreses de naturalesa comercial, similars a les actuals societats anònimes, però que disposaven de determinats privilegis que un estat determinat els havia atorgat. A Espanya hi trobem com a exemple la Companyia de les Filipines o la Casa de Contractació de les Índies.

Taula 1. Les 13 colònies originals, per ordre de fundació

Colònia	Any Fundació	Fundadors	Govern
Virgínia	1607	Companyia de Virgínia de Londres	Societat per accions i a partir de 1624 colònia reial
Massachussets	1620	Companyia de la Badia de Massachussets / Puritans	Societat per accions i a partir de 1691 colònia reial
New Hampshire	1623	John Mason i John Wheelwright	Propietat privada, i a partir de 1679 colònia reial
Maryland	1634	Cecilius Calvert	Propietat privada
Connecticut	1636	Thomas Hooker	Ordres Fonamentals i a partir de 1662 Carta reial
Rhode Island	1636	Roger Williams	Carta
Delaware	1638	Companyia de la Nova Suècia. A partir de 1703, William Penn	Assentament suec, comprat per William Penn
Carolina del Nord	1663	Diversos lords com a propietaris, el 1729 venen els seus drets a la Corona Britànica	Estatuts Fonamentals, a partir de 1729 colònia reial
Carolina del Sud	1663	Els mateixos lords que els propietaris de Carolina del Nord	Estatuts Fonamentals, a partir de 1729 colònia reial
Nova Jersey	1664	William Berkeley i George Carteret	Propietat privada, a partir de 1702 colònia reial
Nova York	1664	Jacob, duc de York	Propietat holandesa, a partir de 1685 colònia reial
Pennsilvània	1682	William Penn	Propietat privada
Geòrgia	1732	General James Oglethorpe	Carta reial

Font: Grant, 2014.

En segon lloc, durant tot el segle XVI s'havia produït a Anglaterra un desplaçament massiu de jornalers cap a unes ciutats cada cop més poblades. Per a evitar aquesta superpoblació, molts ciutadans van optar per emigrar cap al Nou Món.

Finalment, i no menys important, el moviment de Reforma religiosa tingué un efecte molt directe en els assentaments i en l'establiment del que serien les colònies angleses a l'Amèrica del Nord. A diferència de l'Imperi espanyol, on la fe s'havia estès de forma uniforme seguint els preceptes i els dictats de l'Església catòlica de Roma, a l'Amèrica del Nord el moviment de Reforma i l'aparició de nombrosos moviments religiosos –protestantisme, calvinisme, anglicisme, puritans, etc.– marcaria de manera definitiva els assentaments anglesos.

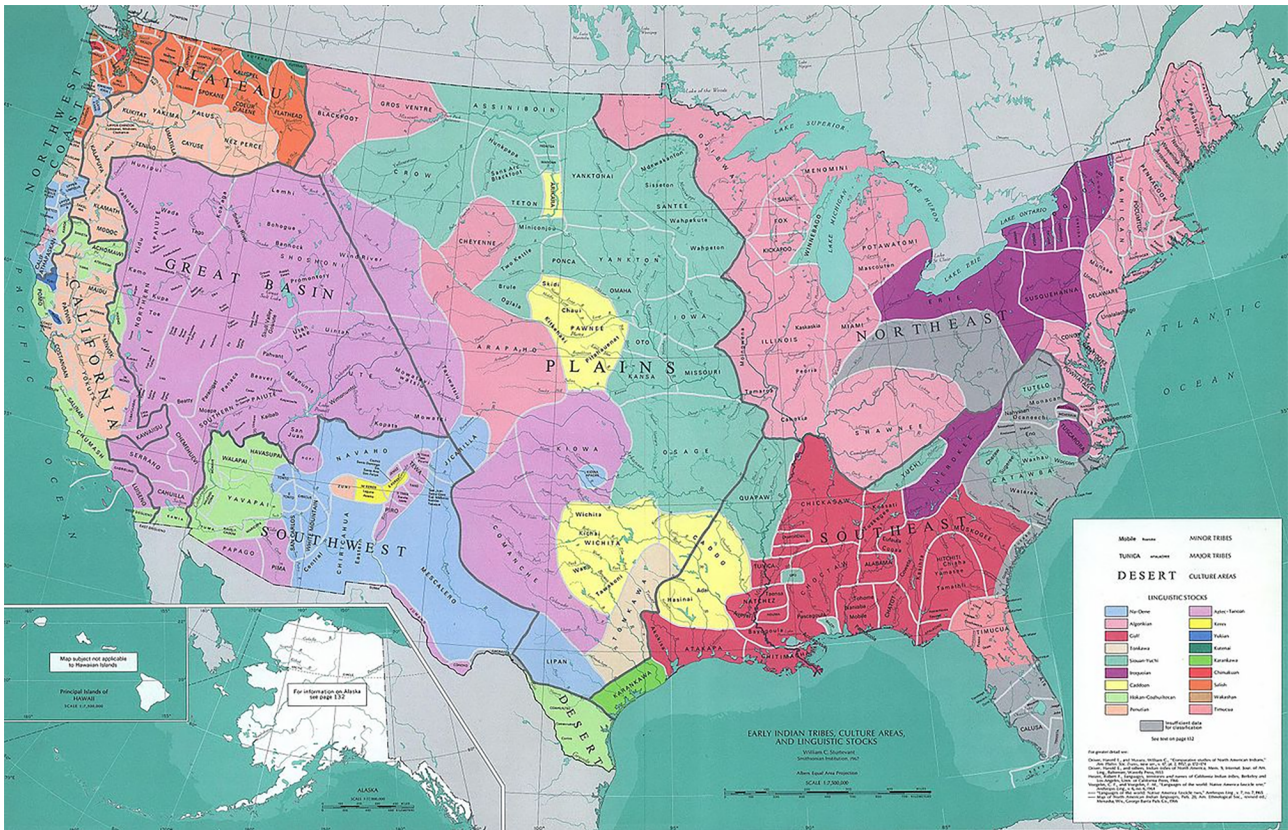
Figura 5. Mapa de l'Amèrica del Nord als segles XVI-XVII

Ara bé, aquests assentaments no es realitzaren, com indica una part de la literatura occidentalocèntrica, sobre la base dels descobriments d'uns territoris verges i despoblats. Ans al contrari, abans de l'arribada dels europeus a l'Amèrica del Nord, existia una gran quantitat d'indígenes per tot el territori: els anasazi i els hohokam al sud-est o els cahokia al nord-est. En total, es calcula que cap a l'any 1500 hi havia al nord de l'actual frontera mexicana uns dos milions de persones i unes 375 llengües.

Aquesta població es dividia en un territori molt extens i, com afirma Jenkins (2012), la geografia d'aquest territori tan divers condicionava l'existència de diverses regions culturals i mediambientals. Per una banda, la zona situada més a l'est estava confirmada per la *Woodlands*, una zona molt rica en boscos i adient per a la caça i la pesca i els cultius, i on algunes tribus com els sioux i cheyennes o la Confederació de les Cinc Nacions dominaven la zona. Per altra banda, a l'oest existia la Gran Conca (o *Great Basin*), un immens territori habitat per diferents tribus com els sutes o paiutes en el que avui en dia són els estats de Nevada o Utah. Al sud-est, en un territori molt més àrid i fins i tot desèrtic, s'hi van assentar alguns pobles vinculats als grups ètnics de l'actual Mèxic, com la comunitat navaho.

Figura 6. Mapa dels pobles indígenes del territori dels Estats Units

Amb tot, la violència desarmada contra els grups indígenes per part dels europeus no és l'única característica de les relacions entre indígenes i colons. Com apunta la historiadora Erika Pani, la participació dels indígenes en el comerç amb els colonitzadors va forjar uns laços de dependència amb aquests. Com relata a la seva història dels Estats Units:

“En muchos casos [...] las posibilidades de expansión dependieron de la relación de los colonos con las poblaciones indígenas, que muchas veces controlaban el acceso a los bienes –pieles-esclavos, conchas, almas– que ambicionaban los europeos. Esto [...] hizo que mantener buenas relaciones con los pueblos indios se convirtiera en una prioridad para los gobiernos metropolitanos”.

A diferència del tipus de govern colonial d'espanyols i portuguesos, els anglesos evitaren en aquest primer període evangelitzar els pobles “indignes”. La millor forma de civilitzar els indígenes fou a través del comerç, de la col·laboració i de la formació d'aliances (Pani, 2016, pàg. 32).

En definitiva, fins al final del segle XVI, amb l'atac a vaixells espanyols per part de pirates anglesos, l'acció anglesa a l'Amèrica del Nord tractava de traslladar l'equilibri de forces que s'estava produint al continent europeu entre la Corona ibèrica i una Anglaterra en puixança.

2.1. L'expansió anglesa durant el segle XVII

Com ens recorda Pani (2016), l'època de colonització i expansió britànica al Nou Món coincidí amb un dels períodes més convulsos de la història d'Anglaterra. En un període de menys d'un segle, el país experimentà una transformació econòmica que la portà a la primera Revolució industrial, a una guerra civil (1642-1651), a la Commonwealth de Cromwell, a una dictadura, a la restauració dels Stuart (1660) i, finalment, a la Revolució gloriosa. En paraules de Pani (2016, pàg. 29), “aquesta efervescència alimentà entusiasmes religiosos, visions utòpiques i projectes polítics radicals en ambdues costes de l'Atlàntic”.

L'expansió anglesa començà a planificar-se al Parlament anglès cap a l'any 1606, quan es creen les companyies de Londres, Virgínia i Plymouth i s'estableixen colònies permanents amb les quals poder explotar alguns productes agraris com el tabac. Fumar havia esdevingut una moda a Anglaterra i aquest fet fou aprofitat per uns colons que buscaven el màxim rendiment possible. Com apunta la historiadora Jenken (2017, pàg. 35), “es tractava d'una economia construïda sobre el fum”.

Durant aquest període, les possessions britàniques al continent americà es dividiran bàsicament en dos tipus: les colònies que posseïa directament la Corona anglesa i les colònies de propietaris. En aquest darrer cas, el propietari podia ser un individu nomenat per la Corona com a governador o bé una companyia, que governava la colònia a través d'una Carta.

A partir de la segona meitat del segle XVII (1664), la Corona anglesa va anar adquirint per la força les possessions que tenien altres potències europees com ara Holanda. La més coneguda fou la que els holandesos anomenaven Nova Holanda (les actuals Nova York, Nova Jersey, Delaware i Connecticut) o la petita colònia de Nova Suècia (parts de les actuals Delaware, Nova Jersey i Pennsilvània). Si els anglesos al nord havien establert ja les seves fronteres a Maine i Vermont, al sud s'estaven expandint més enllà de Virgínia i estaven creant una zona fins a la mateixa frontera de la Florida espanyola, que s'acabarà anomenant les Carolines, en honor al rei Carles I.

Taula 2. Formació de les colònies britàniques a l'Amèrica del Nord

Territoris britànics	Data aproximada dels primers assentaments europeus
Nova Anglaterra	
Connecticut	1634
Massachussets	1620
New Hampshire	1623
Rhode Island	1636

Font: Jenkins (2017, pàg. 47).

Territoris britànics	Data aproximada dels primers assentaments europeus
Vermont	1724
Maine	1624
Atlàntic central	
Nova Jersey	1664
Nova York	1614
Pennsilvània	1682
Atlàntic meridional	
Delaware	1638
Geòrgia	1733
Maryland	1634
Carolina del Nord	1670
Carolina del Sud	1670
Virgínia	1607

Font: Jenkins (2017, pàg. 47).

Ara bé, mentre alguns colons emigraren als Estats Units per a mirar de millorar les seves condicions de vida i, en general, millorar la seva seguretat econòmica, altres colons cercaren al Nou Món la tolerància religiosa que no trobaven al continent europeu. En efecte, amb la fundació de les primeres colònies com la de Maryland o Rhode Island, els colons gaudien en un primer moment d'una tolerància religiosa que resultava altament atractiu pels catòlics, protestants i puritans.

Amb tot, aquesta llibertat religiosa va anar canviant en funció tant del moment històric com de la colònia. A Virgínia es produeix des del principi de la seva formació un grau elevat d'intolerància, i es perseguiran els quàquers. En altres colònies, en canvi, existia una gran heterogeneïtat de creences religioses, com ara Pennsilvània, amb una gran quantitat de sectes, o bé la zona de Massachussets, on s'establiran els cristians calvinistes ortodoxos, coneguts com a "puritans". Precisament aquests darrers són un corrent protestant que pretenia purificar la religió anglicana, corrompuda pel catolicisme com afirmen els mateixos puritans. El continent americà era contemplat com la nova Jerusalem on dur a terme aquesta empresa.

Durant el període que va del 1660 fins al 1688, els Stuart van intentar augmentar el control de les colònies per a enviar un símptoma de fortalesa a uns veïns europeus que en general estaven governant els seus països amb un centralisme cada cop més accentuat. L'objectiu dels Stuart era augmentar el seu poder i els recursos sobre les colònies, proclamar la tolerància religiosa i emular el model de virregnat espanyol (Pani, 2017, pàg. 46). Ara bé, la Revolució Glori-

osa de 1689 enderrocà el rei i permeté l'ascens de Guillem d'Orange, holandès i protestant. Això va permetre mantenir l'anglicanisme com a la religió de la Corona i descentralitzar de nou el poder, i obligà el Parlament i les autoritats a reunir-se un cop a l'any per a acordar polítiques fiscals. Com afirma Pani (2016, pàg. 48):

“Aunque brevemente amenazada por la ambición de los Estuardo, la autonomía de los gobiernos coloniales y su carácter representativo ofrecían espacios excepcionales de participación política a hombres comunes y corrientes”.

2.2. Les colònies britàniques al segle XVIII

Al principi del segle XVIII les colònies angleses tenien ja una població d'un quart de milió d'habitants i, des d'aleshores, gairebé cada 25 anys la població s'anava duplicant en un ritme de creixement que es mantindria fins al segle XIX. Per posar-ne un exemple, si la població de Nova York era de 19.000 habitants l'any 1700, havia augmentat a 63.000 en només 40 anys, i va arribar a 275.000 cap a l'any 1770. Com afirma Jenkins (2012, pàg. 52), per imaginar l'enorme dinamisme demogràfic dels Estats Units cal pensar que si la taxa de creixement s'hagués mantingut en el temps, ara mateix els Estats Units tindrien una població de 1.000 milions d'habitants, i se situarien molt a prop de la Xina o l'Índia.

Taula 3. Creixement demogràfic (1700-1770)

	1700	1740	1770
Nova Anglaterra			
Connecticut	24	70	175
Massachussets	70	158	299
New Hampshire	6	22	60
Rhode Island	6	24	55
Total	106	274	589
Atlàntic central			
Nova Jersey	14	52	110
Nova York	19	63	185
Pennsilvània	20	100	275
Total	53	215	570
Atlàntic meridional			
Geòrgia	–	–	26
Maryland	31	105	200
Carolina del Nord	5	50	230

Font: Jenkins (2012, pàg. 53).

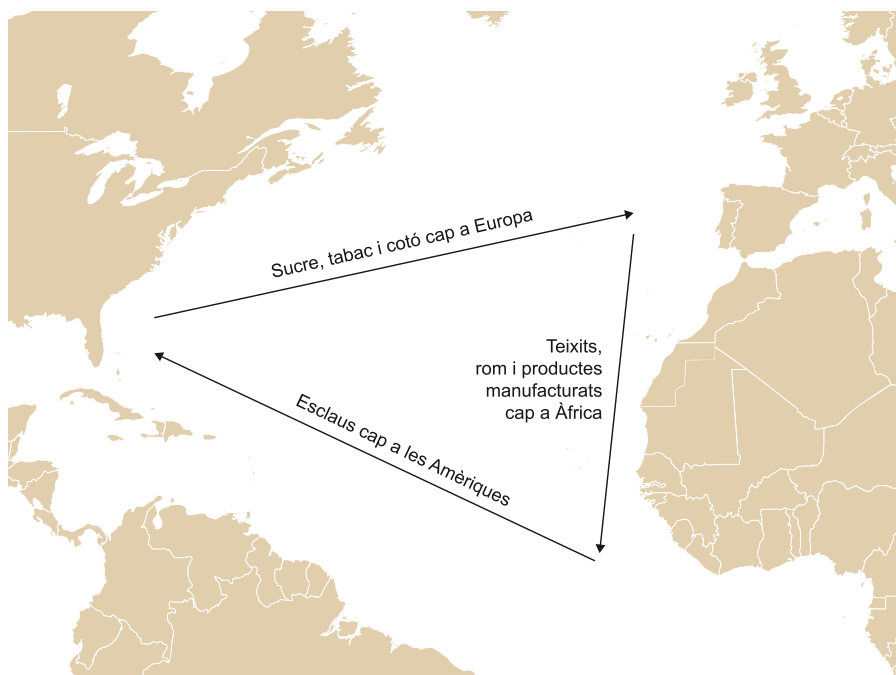
	1700	1740	1770
Carolina del Sud	8	45	140
Virgínia	72	200	450
Total	116	400	1.046

Font: Jenkins (2012, pàg. 53).

Aquest augment en la població va anar acompanyat d'un creixement del teixit associatiu, que a les colònies no només es traduïa en una vinculació als grups religiosos, sinó en associacions, clubs, escoles de medicina, grups científics – com l'American Philosophical Society– o grups de debats. Aquest teixit associatiu va prendre diferents formes en funció en la colònia, i això va donar lloc a unes pautes socials, culturals i d'estil de vida diferents d'una colònia a l'altra.

Pel que fa a l'economia de les colònies, durant el segle XVIII els territoris es van anar incorporant gradualment a les diferents rutes comercials que posseïa l'Imperi britànic per tot el planeta. Des de les colònies, salpaven cada diari vaixells carregats de productes produïts a territori nord-americà com ara el tabac o altres productes que s'acabaven venent a altres països europeus o a les Antilles. A canvi, les colònies importaven manufactures produïdes a Anglaterra. Aquesta xarxa s'exemplificava amb el que s'ha conegut com el "**comerç triangular**". A l'Àfrica s'enviaven de la metròpoli rom, productes manufacturats o tèxtils que servien per comprar esclaus que eren enviats a les colònies americanes, especialment a les Antilles, que alhora treballaven a les plantacions de cotó, sucre o tabac, i aquests productes acabaven sent exportats a Europa.

Figura 7. Mapa del «comerç triangular»

Aquest “comerç triangular” enriqué de manera desigual la població de les colònies. D’una banda, els territoris situats al centre, com ara Virgínia, estaven poblats per una classe terratinent amb extenses plantacions de cotó i tabac. D’altra banda, a zones més urbanes com Nova York aquesta classe rica i poderosa era formada per una elit financera i comerciant que estava vinculada a la classe política que dirigia el país. Amb el temps, aquesta divisió del país caracteritzarà la política del país, i es produirà una tensió entre unes elits terratinents, rurals i provincials amb uns colons que vivien en ciutats o que s’havien establert a la frontera.

Aquesta divisió esdevindrà encara més complexa si considerem la variable religiosa dels grups que formaven la població de les colònies. Com afirma Jenkins (2012, pàg. 60), “l’evolució de la societat colonial es pot il·lustrar amb la història de les seves esglésies i denominacions religioses”. En efecte, fins i tot als ulls del continent europeu, l’enorme diversitat religiosa en la història dels Estats Units resulta extraordinària i, a voltes, fins i tot incomprendible. Tal com observem en el següent quadre, durant el segle XVII es van multiplicar les afiliacions als diferents grups religiosos, com ara catòlics, jueus, quàquers, luterans o presbiterians. Ara bé, seran 4 grups (els congregacionistes, episcopals, i holandesos i alemanys reformats) els que dominaran les creences dels colons.

Taula 4. Afiliació religiosa a les colònies britàniques, en milers (1660-1780)

	1660	1740	1780
Congregacionistes	75	423	749
Episcopals	41	246	406
Holandesos reformats	13	78	127
Alemanys reformats	–	51	201
Catòlics	12	20-40?	56
Presbiterians	5	160	–
Luterans	4	95	457
Baptistes	4	96	457
Quàquers	–	–	200
Jueus (sinagogues)	1	–	6
Total (aprox.)	150	1.200	–

Font: Jenkins (2012, pàg. 61).

A més de tenir una funció clarament religiosa i de culte de fe, les diferents esglésies estaran al darrere de la creació d’alguns dels centres d’educació universitària més prestigiosos del món. Mentre els presbiterians varen crear la Universitat de Princeton (1746), els baptistes van fundar la Brown University

(1764), els congregacionalistes varen crear Harvard (1636) i Yale (1707), i els anglicans, la Universitat de Columbia (1754) i la Universitat de Pennsilvània (1755).

Amb el Tractat de París (1763) va acabar definitivament la Guerra dels Set Anys i el Regne de Gran Bretanya, amb l'ajuda del Regne de Prússia, va derrotar el Regne francès i van posar fi a la majoria de les possessions dels francesos tant a Amèrica com a Àsia. A més de la cessió de França a la Gran Bretanya de parts del Canadà, i dels territoris a l'est del riu Mississipí, se cedien algunes possessions al Carib, com ara Tobago, Saint Vincent, Grenada o Dominica. Finalment, Espanya va cedir a la Gran Bretanya les colònies de l'est i el sud-est del Mississipí i Florida, i a la vegada Espanya va rebre Louisiana de França.

Ara bé, aquesta enorme heterogeneïtat cultural no es va produir en quant al govern de les colònies. Per contra, el govern de la metròpoli va intentar imposar un govern colonial a tots els territoris. Com ens recorda Jenkins (2012, pàg. 57), cap al 1775, 8 colònies tenien una Carta reial; Pennsilvània, Delaware i Maryland eren colònies de propietari, i Connecticut i Rhode Island, colònies corporatives.

2.3. L'impacte de les colònies en la configuració dels Estats Units

A tall de conclusions d'aquesta primera anàlisi sobre les 13 colònies, Juan José Hernández Alonso, en el seu treball *Los Estados Unidos de América: Historia y Cultura* (2002), reflexiona sobre l'impacte que va tenir la història d'aquestes colònies en la identitat o essència nord-americana. Des d'aleshores, es poden identificar una sèrie d'elements que transcendeixen cada un dels períodes històrics i conformen l'esperit d'allò que representa l'Amèrica del Nord.

En primer lloc, des de l'inici de la història de les colònies, els debats tant en el si de la societat com de la classe intel·lectual giraran principalment al voltant de dos principis: el **pragmatisme** i l'**idealisme**. Aquests principis no només estaran presents en la configuració de la nació un cop declarada la seva independència, sinó que tanmateix, conformaran un dels vectors principals de la seva política exterior, tal com veurem en els següents mòduls. En paraules d'Hernández: "Se advierte claramente el espíritu dinámico de búsqueda de libertades en los primeros colonos no menos que su afán por la búsqueda de oportunidades económicas y de riqueza. Los ideales y la supervivencia parecen hermanarse".

En segon lloc, la societat colonial de l'Amèrica del Nord seguirà un model de desenvolupament econòmic i polític molt diferenciat de la resta de colònies existents a l'època arreu del planeta. Aquesta asseveració l'observem quan analitzem la **hibridació** que des de l'època del colonialisme es produeix entre **capitalisme**, **liberalisme** i **pluralisme religiós**. La conseqüència d'aquesta di-

versitat i pluralitat és que, a diferència del continent europeu, als Estats Units es desenvolupa una cultura de la innovació constant i el progrés. Es tracta de la “terra de les oportunitats”.

En tercer lloc, és fàcilment observable una aparent paradoxa: l'establiment d'un Estat que es manté laic amb una societat fonamentalment plural des del punt de vista religiós. L'arribada d'immigrants provinents de tot el planeta planteja la necessitat d'assumir una **pluralitat i tolerància religiosa**, que conviurà amb l'aparició de moviments socials vistos, a ulls europeus, com a extremistes.

En quart lloc, i vinculat amb el punt anterior, la població nord-americana ha estat des dels inicis plural i formada per un mosaic de cultures, llengües, races i religions. Aquest “**gresol de races**” o *melting pot* comporta que la riquesa cultural i racial no produirà segregació racial, sinó que es realitzarà des d'un intent “natural” d'assimilació cultural.

En cinquè lloc, el **puritanisme** ha tingut un lloc prominent en la història dels Estats Units. D'ençà que establiren la seva primera colònia, Plymouth, els puritans han esdevingut un orde religiós clau en la història dels Estats Units i la configuració de la idiosincràsia nord-americana. Per a alguns autors, el puritanisme es pot considerar com el moviment religiós que ha tingut més efecte en la revolució americana. Precisament la idea del poble americà com un poble amb una missió providencial enllaça amb la idea puritana dels Estats Units com el nou Israel on aplicar els ideals religiosos.

En sisè lloc, la política d'atracció d'**immigrants** provinents del continent europeu –i no només de la Corona britànica– va convertir el territori de les colònies en un país d'oportunitats econòmiques. Aquesta idea dels Estats Units com una terra d'oportunitats, un “El Dorado” on qualsevol individu pot tenir èxit si aplica l'ètica del treball, s'ha convertit en una de les narratives més reiterades en la història dels Estats Units.

En setè lloc, la convivència d'un interès i identitat colonial primer, i regional després, conviurà amb la d'un interès del conjunt de la nació. Aquest equilibri entre els interessos del **govern federal** i dels diferents **governos federats** no serà sempre fàcil de mantenir, i en algunes ocasions esclatarà, com veurem en el cas de la Guerra Civil.

Finalment, i com analitzarem en el següent punt, l'evolució de la història de les colònies acabarà en una **revolució** que esdevindrà un model per la resta de països. Com afirma Touchard (1981, pàg. 353), les colònies troben en el dret natural la justificació per a emancipar-se d'unes metròpolis que no perseguien el benestar econòmic i polític dels colons. Els diferents territoris que formen el mapa colonial espanyol a l'Amèrica Llatina adoptaran constitucions que en molts casos estaran clarament inspirades en el model nord-americà.

3. El pensament liberal i els intel·lectuals

La configuració política dels Estats Units va estar marcada des d'un bell inici per un liberalisme que s'havia originat a Anglaterra entre la **Guerra Civil** (1642-1651) i la **Revolució Gloriosa** (1688), i que posteriorment s'havia estès a Holanda i França al final del segle XVII. El liberalisme havia nascut com una crítica tant al poder sense límits dels monarques absolutistes com al monopoli de l'Església catòlica, dos estaments que havien mantingut des de l'època feudal privilegis polítics i econòmics. El final d'aquest monopoli a Anglaterra, amb l'aparició de l'Església anglicana, i la demanda de tolerància religiosa havia estat ja un debat viu durant tot el segle XVII entre els intel·lectuals anglesos i escocesos. Ara bé, fou el paper del fundador del liberalisme, John Locke, i els seus *Dos tractats sobre el Govern Civil* els que marcaren profundament els intel·lectuals i pares fundadors dels Estats Units.

En el seu *Segon tractat sobre el Govern Civil* (1689), John Locke esbossa el que serà la seva teoria política de la societat civil i l'Estat. Reprenent el concepte hobbesià de "l'estat de naturalesa", Locke l'empra per a descriure com els homes, des que neixen, adquireixen un dret natural que els garanteix el dret a la vida, la salut, la llibertat i la propietat. Ara bé, atès que aquests drets no poden ser garantits en aquest estat de naturalesa, de guerra de tots contra tots, l'Estat apareix com a institució que té com a paper fonamental garantir aquests drets dels individus. A través d'una espècie de **contracte** entre els governants i els governats, els primers renuncien a exercir el poder de manera absoluta contra els seus ciutadans i els darrers se sotmeten a la seva autoritat, i renuncien a utilitzar la força contra els altres individus per a protegir els seus drets. Per tant, segons Locke, els únics governants legítimats són aquells que tenen el consentiment del seu poble. Com a conseqüència, qualsevol autoritat que governi sense el consentiment del seu poble pot ser destronat.

John Locke

John Locke

Locke va néixer el 1632 a Wrington, un poblet del sud-oest d'Anglaterra. Fill d'un pare advocat en el si d'una família puritana, va estudiar medicina i va participar activament en les lluites entre els whigs i els Tories, i al costat dels primers es va convertir en lord canceller d'Anthony Ashley Cooper, el conegut filòsof i polític whig. Va passar part de la seva a França, i finalment es va exiliar als Països Baixos el 1683, acusat de participar en un complot per destronar el rei anglès. Després del seu retorn a Anglaterra, va escriure bona part de les seves obres més conegudes, com ara la *Carta sobre la tolerància* (1689), *Assaig sobre l'enteniment humà* (1690) o els *Tractats sobre el Govern Civil* (1690).

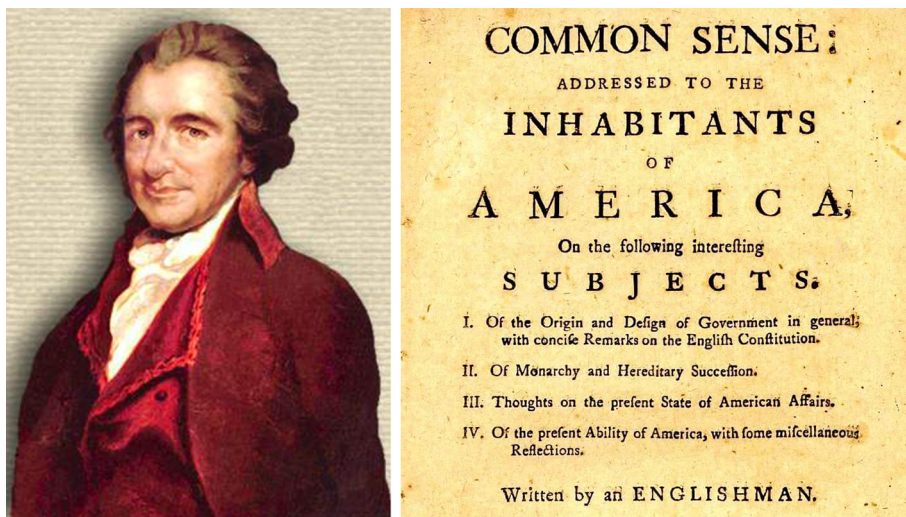
L'altre concepte present en l'obra de Locke, i que influirà de forma molt directa als pares fundadors dels Estats Units, serà la idea de propietat. Tot i que Locke, quan empra la paraula, no només fa referència a allò material, desenvoluparà tota una **doctrina de la propietat**. A diferència de Hobbes, Locke creu en la racionalitat de l'ésser humà i, per tant, en la bondat dels homes en estat de

naturalesa. En aquest estat, els homes es comporten pacíficament. Com afirma Touchard (1981), l'estat de naturalesa per a Locke no és ni feroç com amb Hobbes, ni perfecte com amb Rousseau, sinó perfectible.

Seguint aquesta lògica de l'estat de naturalesa pacífic, Locke afirma que la propietat privada és anterior a la societat civil, i existeix en tant que els individus són uns éssers "industrials i raonables". Això implica que al darrere de totes les coses materials no hi ha la natura, sinó l'home, que transforma la matèria. Com acaba afirmant: "El que s'apropia d'una terra mitjançant el seu treball no disminueix, sinó que augmenta els recursos comuns del gènere humà" (Touchard, 1981, pàg. 295). Ara bé, aquesta propietat privada ha de ser garantida per la societat civil i, en darrera instància, per les institucions polítiques. Per a Locke el govern és precisament el darrer garant de la propietat privada i, per extensió, del benestar i prosperitat de la societat.

L'altre autor clau per a entendre el pensament polític dels Estats Units és el britànic **Thomas Paine** (1737-1809), autor que no només ha influït en els autors liberals, sinó també en altres autors socialdemòcrates, feministes, i fins i tot anarquistes. Tot i que va néixer a Anglaterra, i allí va passar la primera part de la seva vida com a funcionari de duanes, amb el temps ha esdevingut un dels pares fundadors dels Estats Units. Amb els seus pamflets *Sentit Comú* (1776) i *La crisi americana* i amb les seves obres *Els drets de l'home* (1791) i *L'edat de la raó* (1793), es convertirà en tot un referent per als revolucionaris americans, fins al punt d'inspirar els rebels a sublevar-se contra el que consideraven els greuges de la Corona anglesa.

Figura 8. Thomas Paine (esquerra) i la portada del seu llibre *Common Sense* (dreta)

El *Sentit Comú*, publicat anònimament el gener de 1776, es convertí des d'un inici en un autèntic èxit de vendes, ja que denunciava el govern de la Corona anglesa i n'acabava demanant la independència sota l'argument que calia alliberar-se de l'opressió britànica, i que aquesta era "la causa de tota la huma-

nitat". Tot i que el pamflet és breu, com afirma Grant (2014), aquesta brevetat va assegurar-ne l'èxit. Amb només quatre seccions, Paine tracta tots els temes rellevants que ja havien estat tractats amb Locke.

A la primera, "Sobre l'origen i el disseny del govern en general", Paine fa referència a l'estat de la naturalesa i qualifica el govern de "mal necessari". A més, a la segona secció, "Sobre la monarquia i la successió hereditària", Paine realitza no només una dura crítica a les monarquies, sinó una crítica a la monarquia constitucional proposada per John Locke. Per a Paine, la idea de la **separació de poders** no està prou garantida amb el model de Locke i per això aposta a la següent secció, "Pensaments sobre l'Actual Estat dels Afers Americans", per aprovar una Constitució ("Carta continental") en què s'estableixen els principals òrgans de govern i la relació entre aquests. Finalment, a la darrera secció, "Sobre l'habilitat actual dels Estats, i Reflexions miscel·lànies", Paine proposa convertir els futurs Estats Units en una autèntica **potència militar** per a aconseguir esdevenir una potència del sistema.

El pamflet, clarament antimonàrquic i republicà, no només enumerava els motius que portaven Paine a suggerir la "separació" del Regne Unit, sinó que, com afirma Grant (2014), en dirigir-se als colons com a nord-americans estava creant el germen del que seria la **identitat nord-americana**.

4. La Guerra de la Independència dels Estats Units: cap a la formació d'una Confederació d'Estats

“[L]’eliminació del risc francès va permetre als colons pensar en els seus objectius i aspiracions a llarg termini”.

Jenkins (2012, pàg. 75).

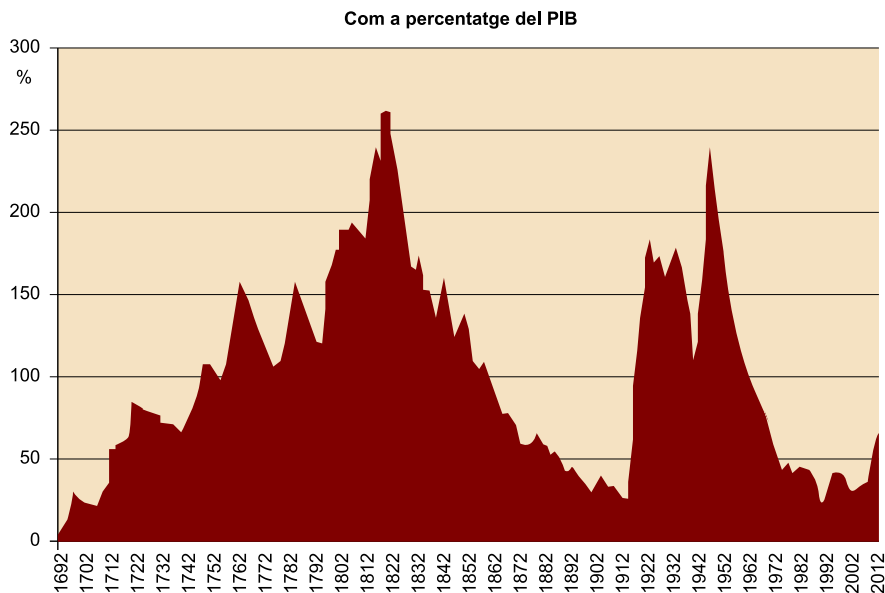
Amb la signatura del **Tractat de París** (1763) acabaven, per una banda, les hostilitats entre anglesos i francesos per la colonització de l'Amèrica del Nord i, per l'altra, s'incorporaven al territori anglès noves possessions amb una complexa i diversa composició ètnica, lingüística i religiosa. A més d'incorporar catòlics i francòfons, com la zona del Quebec, el Regne britànic va haver d'incloure en la governació dels seus territoris nous grups indis que actuaven segons una lògica d'aliances amb els britànics sovint desconeguda. En efecte, pel Govern anglès la prioritat era eliminar les disputes entre els colons i les poblacions natives, que no era res més que un intent d'expansió i d'apropiació del territori indi.

Per a mantenir l'ordre a les fronteres, la Corona anglesa va prendre dues decisions que acabarien afectant la proclamació de la independència de les colònies. En primer lloc, es va establir l'objectiu d'**aturar l'expansió de colons** cap a terres índies, a l'oest de les colònies, i mantenir una certa autonomia als quebequesos incorporats al Canadà, al nord-est dels territoris. El mateix 1763 el Govern britànic va fixar els Apalatxes com el límit geogràfic de les colònies britàniques; a l'oest de les muntanyes, s'establirien els territoris indis. A més, la **Llei del Quebec** (Quebec Act) de 1774 permetia no només mantenir el catolicisme com a religió pròpia del territori, sinó conservar part del sistema legal –el dret civil francès– i expandir el territori de les colònies cap a la zona del nord del riu Ohio, a la zona dels grans llacs (la zona actual d'Ohio, Michigan, Indiana, Illinois i Ontario, a més de parts de Minnesota). Com a contrapartida, la zona del Quebec quedava sota administració directa del rei anglès i del Parlament. Tant la incorporació d'un territori amb tantes diferències religioses, culturals i polítiques com la limitació dels colons a terres de l'oest –una terra d'oportunitats econòmiques i religioses per als colons– serà un dels detonants de l'aixecament de les colònies contra la Corona.

La segona decisió està vinculada a la **situació econòmica** en què es trobava la Corona després d'anys de guerra contra els francesos. La contesa havia arruïnat les arques de l'imperi i havia multiplicat el deute públic sense que hi hagués una alternativa al finançament d'aquest deute. Per mirar de redreçar les finances de la Corona, el rei Jordi III va decidir augmentar els ingressos a través d'una pujada general dels impostos dels colons sota la premissa que aquests havien de contribuir a finançar unes estructures imperials que eren

responsabilitat de tots els territoris de l'imperi. Per als colons, en canvi, es tractava clarament d'un espoli dels recursos, i foren titllades des de l'inici com d'inadmissibles: les **Intolerable Acts** o Lleis Intolerables.

Figura 9. Deute Nacional del Regne Unit

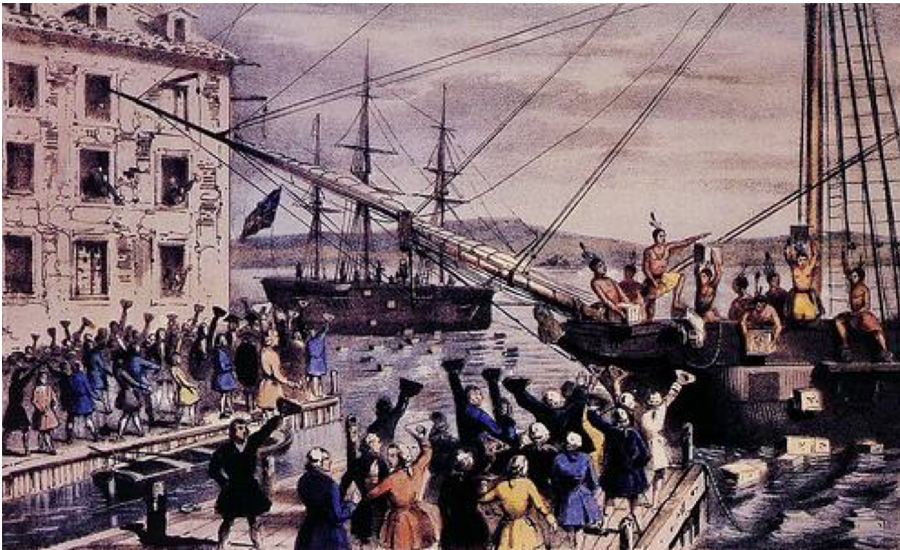
L'imperi britànic decidí finalment reorganitzar les finances a través de tres tipus de mesures: ampliar la base fiscal dels qui pagaven impostos, augmentar els ingressos i exercir encara més control sobre el sistema financer colonial. A més, el rei Jordi III pretenia eliminar el contraban de certs productes, que malmetien les finances de la Corona.

Des del 1663, els anglesos a través de les **Lleis de Navegació** havien prohibit a les colònies comerciar directament amb altres nacions com França, Holanda i Espanya, i establien que els colons havien d'exportar les mercaderies a través de vaixells britànics.

A partir de l'any 1764, la Corona britànica va aprovar un seguit de lleis que pretenien gravar sobre productes clau en l'economia de les colònies. Mentre la **Llei del Sucre** (1764) gravava tota la melassa importada a les colònies, la **Llei del Timbre** (1765) pretenia aconseguir recaptació amb un impost a tot el paper utilitzat per a fer documents legals, diaris o revistes. No menys important foren les **Lleis Townshend** (en honor al ministre d'Hisenda), que eren un conjunt d'impostos dirigits a recaptar mercaderies com el te, el vidre, la pintura o el paper, importades cap a les colònies. Per a entendre la necessitat de recaptació de les autoritats britàniques, n'hi ha prou d'observar que el sistema impositiu derivat de totes aquestes lleis no suposava ni la dècima part del cost de mantenir la presència militar de les tropes britàniques a les colònies, calculada en unes 170.000 lliures (Jenkins, 2016).

La tensió entre les autoritats britàniques, convençudes de la necessitat de recaptar impostos per a equilibrar les balances després de la Guerra dels Set Anys, i els colons, segurs que aquestes mesures eren un greuge clar per als habitants de les colònies, esclatà per la importació d'un producte clau en el seu dia a dia: el te. La decisió de Jordi III de permetre a la Companyia de les Índies Orientals de vendre te a les colònies sense cap tipus d'aranzel havia expulsat tots els altres venedors de te, que havien de sumar-ne al preu un impost del 25%. Els anomenats "Fills de la Llibertat" (*Sons of Liberty*), una societat secreta organitzada per a combatre les Lleis Intolerables i protegir els drets dels colons, decidiren abordar un dels vaixells de les Índies Orientals, i llençar el carregament al mar. Aquest incident, del 16 de desembre de 1773, es coneix amb el nom del **Motí del Te** (*Tea Party*) i és el que portarà a un conflicte directe entre la Corona britànica i les colònies.

Figura 10. El Motí del Te a Boston (1773)

Com a reacció a l'acte de rebel·lia, el 1774 Jordi III tancà el port, declarà l'estat d'excepció i aprovà unes noves Lleis Intolerables (anomenades **Lleis Coercitives**) i inicià un període d'arrestos i repressió de caps dels rebels, sense precedents en la jove història de les colònies. Amb l'aprovació de les lleis, la voluntat del rei Jordi III era aturar la revolta a Massachussets a través de la duresa i evitar un efecte contagi. En canvi, es va produir l'efecte contrari: la unió de totes les colònies davant aquest greuge. Com afirma Grant (2014), ja no era una qüestió de recaptació d'impostos o de control econòmic, sinó de "control a seques". D'un conjunt de colònies sense connexió entre si, l'any 1775 les colònies ja eren una agrupació cohesionada que lluitava contra la Corona britànica. Com afirmaria Thomas Paine, la lluita contra els britànics era una "causa de tota la humanitat".

Oficialment la guerra va començar l'abril de 1775 amb l'**incident de Lexington**. Els britànics havien iniciat una sèrie de batudes als voltants de Boston per a apaivagar les revoltes dels colons i detenir els caps d'aquests moviments. A la ciutat de Lexington es van produir els primers enfrontaments armats entre

el general de les tropes britàniques, Thomas Gage, i els colons armats, i com a resultat d'aquest xoc directe vuit d'aquests colons van morir en la lluita. Tot i que es tractava d'un nombre reduït de baixes, l'incident va ser una espurna que va encendre els ànims entre els lleials a la Corona.

El mes de maig de 1775 el **Congrés Continental**, liderat pel general George Washington, ordenà que les colònies establissin governs independents sota "l'autoritat del poble". Això inicià una fractura i xoc institucional que va ser determinant en el futur del país. El Congrés Continental, malgrat la brevetat de la seva existència, fou sens dubte una de les institucions que tingueren un paper cabdal en la declaració final d'independència. El Primer Congrés Continental fou conegut també com "el Congrés de Filadèlfia", que va ser el lloc on es varen reunir per primer cop el 1774. La trobada fou una convenció de delegats provinents de les 13 colònies en la qual, a més d'aprovar la Declaració dels drets dels colons, es va demanar un boicot als productes anglesos.

Després de celebrar-se el Segon Congrés, i malgrat que els congressistes demanaren continuar els vincles amb la metròpoli a través d'una espècie de Commonwealth, els anglesos van reaccionar amb contundència. Una escaramussa entre camperols colons i l'exèrcit anglès, que provocà la mort de vuit colons, és considerada per molts l'inici de la **Revolució Americana**. La Corona anglesa declarà l'estat de rebel·lia, i sota el comandament de George Washington, el Congrés es va autoproclamar "govern provisional de les colònies".

Figura 11. El Congrés Continental de Filadèlfia

Entre els membres en els Tres Congressos hi destaquen figures claus en el procés d'independència i en la història dels Estats Units: John Adams, Benjamin Franklin, Alexander Hamilton, John Jay o George Washington.

Quan l'agost de 1775 els anglesos declaren l'Estat de Rebel·lió, s'inicia una guerra desigual entre un exèrcit britànic constituït per uns 50.000 homes –que tenia l'ajut de mercenaris alemanys (uns 30.000) i uns 10.000 indis– i els colons, que tenien un exèrcit continental de 40.000 homes i l'ajuda de 1.000 indis, i 12.000 francesos. Tot i l'aparent paritat dels exèrcits, com afirma Jenkins (2012), els colons no estaven units, i es calcula que en iniciar-se la guerra, al voltant d'una quarta part dels habitants no donava suport la rebel·lió armada (els anomenats “loyalists” o “tories”). A més, la majoria d'ells havien estat recruats entre les poblacions agràries i caçadores i, per tant, eren poc coneixedors de l'art de la guerra. Com a corol·lari, el Regne Unit ja era la principal potència naval del planeta, i la meitat de la seva flota ja estava preparada per a la contesa.

Si bé en un inici l'objectiu dels anglesos fou sufocar els aixecaments militars localitzats en determinades zones al llarg de les 13 colònies, l'estratègia dels colons revoltats era no sucumbir, una estratègia similar a la de les guerrilles, en què la victòria s'aconsegueix a través de la resistència. Ara bé, els colons no només volien debilitar l'enemic, sinó que esperaven aconseguir suports internacionals amb els quals capgirar la sort dels colons. El mateix George Washington afirmava això en el sisè volum de les *Revolutionary War Series*: “We should on all occasions avoid a general Action or put anything to the risque unless compelled by a necessity into which we ought never to be drawn”.

Mentre aquests suports internacionals no arribaven i les victòries dels rebels s'alternaven amb altres desfetes, el Congrés Continental declarà el 2 de juliol la necessitat que les colònies unides esdevinguessin estats lliures i sobirans. Ara bé, el fet que va canviar clarament el futur de la guerra i de la història dels Estats Units fou la **Declaració d'Independència dels Estats Units**, redactada principalment per Thomas Jefferson i aprovada el 4 de juliol de 1776. En la seva introducció, emparant-se en el dret natural o dret de gents, a més dels ideals de la Il·lustració, justificava la necessitat de separar-se de la Corona.

“Quan en el curs dels esdeveniments humans es fa necessari per a un poble dissoldre els vincles polítics que l'han lligat a un altre, i prendre entre les potències de la Terra el lloc separat i igual al que les Lleis de la Naturalesa i el Déu d'aquesta naturalesa li donen dret, el just respecte a l'opinió de la humanitat exigeix que declari les causes que l'impulsen a la separació”.

Al **preàmbul**, a més d'insistir en el dret a la igualtat, llibertat i felicitat, es justificava en el fet que en determinats casos el poble havia de prendre les armes per a posar fi a una situació injusta que només una revolució podia solucionar.

“[Q]uan una forma de govern es faci destructora d'aquests principis, el poble té el dret a reformar-la o abolir-la i instituir un nou govern que es fon en aquests principis, i a organitzar els seus poders en la manera que al seu judici oferirà les majors probabilitats d'aconseguir la seva seguretat i felicitat [...]. Però quan una llarga sèrie d'abusos i usurpacions, dirigida invariablement al mateix objectiu, evidencia un disseny de sotmetre el poble a un despotisme absolut, és el seu dret, és el seu deure, enderrocar aquest govern i proveir de noves salvaguardes per a la seva seguretat futura.”

Bibliografia

Web recomanat

Per a un detall de la guerra vegeu el recurs de Khan Academy: <<https://www.khanacademy.org/partner-content/aspeninstitute/aspem-founding-docs/aspem-declaration-independence/v/american-revolution-intro#>>.

Els signataris del document, en nom del poble d'aquestes **colònies unides**, es deslligaven legalment de qualsevol lleialtat a la Corona britànica, i esdevenien estats lliures, independents. En un llenguatge més èpic, conclouien: “Amb absoluta confiança en la protecció de la Divina Providència, hi invertim la nostra vida, la nostra hisenda i el nostre sagrat honor”.

En efecte, segons els colons, amb els abusos comesos durant tota la segona part del segle XVII, la Corona britànica havia estripat el “contracte social” signat entre aquests i els colons, i havia instaurat un govern absolutista que havia comès una sèrie de greuges que enumeraven en la Declaració. Com afirma Jenkins (2012), la retòrica era solemne, però per si mateixa no podia millorar la situació en què es trobaven les milícies rebels. L'ajuda econòmica i militar als rebels del Rei de França el 1777 i les victòries de Washington en diferents escenaris es va redoblar amb el suport aconseguit el 1780 d'Espanya i els Països Baixos a la causa rebel.

Després de més de vuit anys de guerra, de 160.000 morts entre els dos bàndols, a més de deixar les colònies arruïnades, els anglesos van capitular a Yorktown i van anunciar el final de la guerra. Finalment, i després de dos anys de negociacions entre els representants de les colònies –John Adams, John Jay i Benjamin Franklin– i els representants anglesos, es va signar el **Tractat de París** de 1783.

Figura 12. Atès que la delegació anglesa no va permetre que se'ls pintés, el quadre queda incomplet

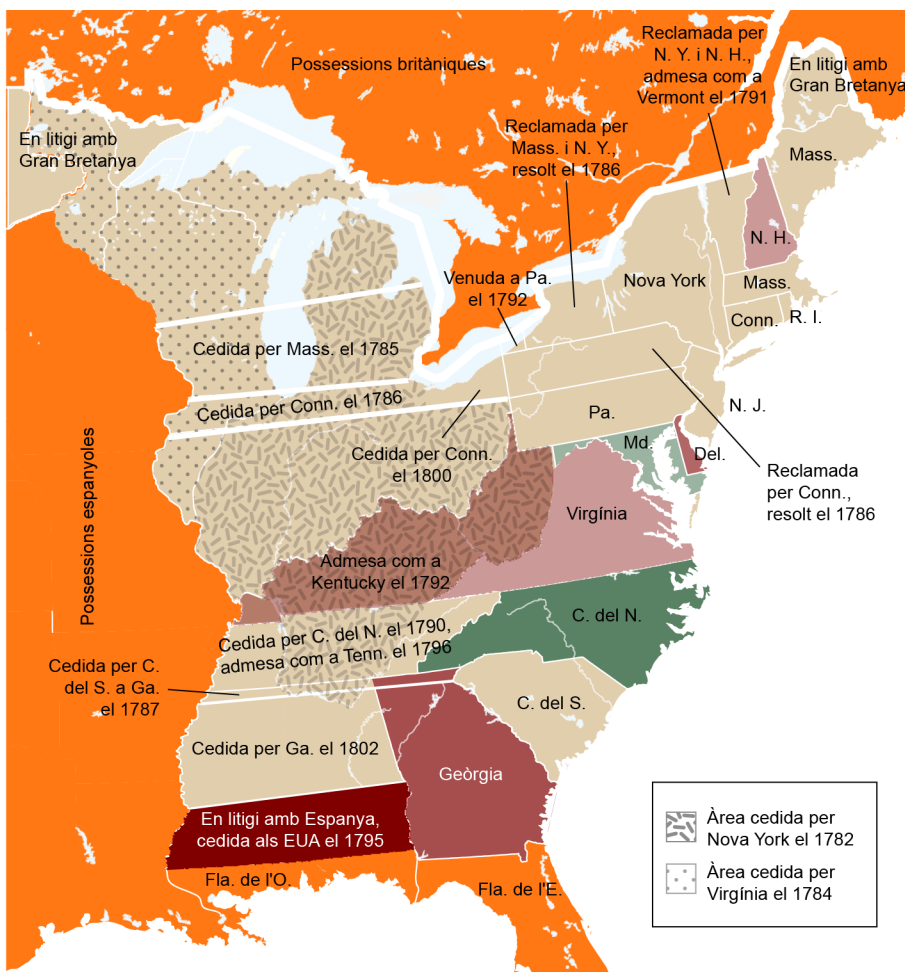

El document, un articulat de només 10 articles, comença amb una invitació a oblidar totes les diferències i malentesos entre els dos països, i insta les parts a promoure relacions de cooperació, pau i harmonia, en un clar esperit d'evitar

qualsevol indicatiu de revengisme. En l'article 1 i 2, els britànics reconeixen la independència dels Estats Units i estableixen els límits geogràfics del país, tal com mostra la figura 13.

Aquestes fronteres anaven des de l'Atlàntic fins al Mississipí a l'oest, al paral·lel 31 al sud (fins a l'actual Florida) i fins al nord, a la frontera de l'actual Canadà. La Gran Bretanya, a més de renunciar a la zona de l'actual Ohio, i de permetre als Estats Units l'explotació pesquera al voltant de l'illa de Terranova, conservava l'immens territori del Canadà i de les Antilles. Per últim, els anglesos van aconseguir que la navegació del riu Mississipí fos oberta i lliure a tots dos països.

Figura 13. Terres reclamades i cedides pels estats al Govern Federal, 1782-1802

Els Estats Units comprenen, en l'època en què es conclou el Tractat de París, New Hampshire, Massachussets, Rhode Island, Connecticut, Nova York, Nova Jersey, Pennsilvània, Maryland, Virgínia, Carolina del Nord, Carolina del Sud i Geòrgia.

Les altres potències que havien participat durant la Guerra a favor de les forces continentals aconseguiren alguns beneficis. Espanya, a més de recuperar les costes d'Hondures, Nicaragua i Campeche (Mèxic), aconseguia la Florida Ori-

ental i l'illa de Menorca. Amb tot, els britànics conservaven una plaça clau per al control del mediterrani: Gibraltar. Per la seva banda, Holanda rebia l'illa de Sumatra a Indonèsia, i França a més de recuperar les illes al mar de les Antilles, aconseguia part del territori del riu Senegal, a l'Àfrica.

5. La redacció de la Constitució Federal i la creació d'un sistema polític presidencial

En finalitzar la guerra de la independència, la **situació econòmica i demogràfica** de les recentment independitzades colònies es trobava en una situació desastrosa. A més de la violència exercida un cop acabada la guerra contra els partidaris de la Corona britànica (tories i legalistes), la guerra provocà un èxode d'entre 50.000 i 100.000 colons i un nombre indeterminat d'esclaus cap al Canadà, la zona de Nova Escòcia i la Gran Bretanya. A més, les necessitats de finançar la guerra havien portat una inflació desbocada, l'augment del deute públic i l'adopció d'un paper moneda (el *continental*) que havia perdut el seu valor i estava en mans d'especuladors.

Ara bé, la victòria de les forces continentals i l'acceptació dels britànics de la independència de les colònies suposà l'èxit d'una nova forma de concebre no només l'ordre internacional europeu, sinó la política i la relació dels ciutadans amb aquesta. Basant-se en un dret natural i inalienable dels pobles a revoltar-se contra els governs que no defensen la seva llibertat, les colònies van esdevenir un Estat independent. Com afirma Jean Touchard a la seva *Història de les idees polítiques*, l'abast de la declaració d'Independència no guarda relació amb la població dels Estats Units al final del segle XVIII (d'uns tres milions): es tracta del primer cas de revolució que triomfa i com a tal i això la situa en un lloc privilegiat en la història de les idees polítiques. Des de feia ja unes dècades, els intel·lectuals de les colònies havien assumit els principis de la il·lustració francesa: la separació de poders de Montesquieu, l'utilitarisme de Voltaire o el contracte social de Rousseau. A més, havien abraçat els principis bàsics tant del **liberalisme polític** de Locke com el **republicanisme** de Thomas Paine com a forma de govern en la que el poble controla el govern, com hem vist anteriorment.

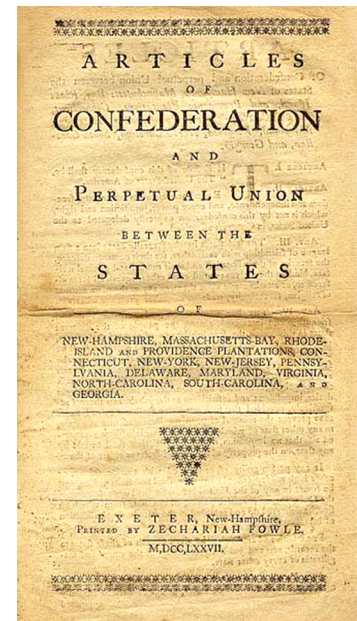
Entre els diferents intel·lectuals a les colònies cal esmentar els casos de James Madison, Alexander Hamilton, Charles Pinckney, Thomas Paine o John Adams. Aquest darrer havia afirmat que calia un govern de lleis i no d'homes. Des de 1776 fins a l'elaboració de la Constitució de 1787, tots els estats –menys Connecticut i Rhode Island– van iniciar un procés d'elaboració de “lleis fonamentals”, en què s'havien d'establir els principis bàsics del nou govern dels estats que formaven la nova Confederació dels Estats Units. Tot i que existeixen diferències en el resultat final d'aquest procés de formació de nous governs, la majoria dels estats confederats van establir un clar sistema de pesos i contrapesos (*checks and balances*) entre el poder executiu i el legislatiu, i un sistema de vot censatari, és a dir, limitat a aquells homes, blancs, propietaris, i que paguessin impostos.

Ara bé, també calia establir quines eren les competències que els nous estats confederats atribuïen a la nova autoritat col·lectiva que s'havia creat sota el nom dels Estats Units d'Amèrica. Després de moltes discussions entre alguns dels pares fundadors de la nació com John Dickinson o Thomas Paine, el novembre de 1777 el Segon Congrés Continental va aprovar els *Articles de la Confederació*, una espècie de Constitució acordada entre tots els Estats. En el procés de redacció d'aquest document es va mantenir en tot moment la tensió entre els que desitjaven protegir la independència dels Estats confederats i els que maldaven per a crear una estructura supranacional que assumís l'assoliment dels objectius comuns com ara la defensa, una moneda única o un banc central.

El resultat de l'acord –que en alguns estats no s'aprovà fins al març de 1781– fou un document que estableix en 13 articles els principis rectors de la nova Unió. A efectes legals, els estats conservaven la seva sobirania, independència i jurisdicció i relegaven al poder central la capacitat de dirigir les relacions exteriors, la defensa i la declaració de guerra. En concret s'estableix que els estats hauran de defensar el benestar comú, la protecció de les llibertats i s'hauran d'auxiliar els uns als altres en cas d'un atac exterior. A més, s'establia un **Congrés de la Confederació**, designat pels diferents òrgans legislatius dels estats, que regularia els afers tant monetaris com militars. Això implicava que a la pràctica, tret d'aquestes prerrogatives, els diferents governs dels estats mantienien les atribucions en totes les competències, fins i tot la regulació fiscal i comercial.

Ara bé, existeix una prerrogativa assumida pel Govern central que resultarà essencial per l'expansió territorial dels Estats Units: el Govern central decidirà com colonitzar les terres verges. Aquesta decisió la materialitzarà Thomas Jefferson, principal autor de la Declaració de la Independència, quan va redactar la primera **Ordenança de la Terra** de 1784, a la qual seguien les Ordenances de 1785 i de 1787. En tots tres casos, s'establia la divisió territorial, els drets polítics dels habitants i els preus de venda dels nous territoris conquerits. A més, la darrera Ordenança de 1787 prohibia l'esclavitud als nous territoris. Per acabar, i no menys important, aquestes lleis determinaven que els nous territoris conquerits no serien en cap cas una ampliació d'altres estats ja existents, sinó que es crearien nous estats “en condicions d'igualtat” amb la resta.

En matèria de **política exterior**, malgrat que la competència havia quedat conferida al Govern central, existien dos problemes bàsics: la falta de personal diplomàtic i unes visions contraposades entre les colònies sobre el paper que havia d'adoptar la jove República. Com apunta Jenkins (2012), una política exterior confederal resultava, a la pràctica, difícil d'aplicar, ja que cada Estat mantenia uns interessos polítics i comercials, de vegades, contraposats els uns amb els altres. Una decisió com la de permetre a la Corona espanyola navegar pel riu Mississipí fou durament criticada pels estats del sud, però lloada pels habitants del nord, que desitjaven exportar productes als europeus.

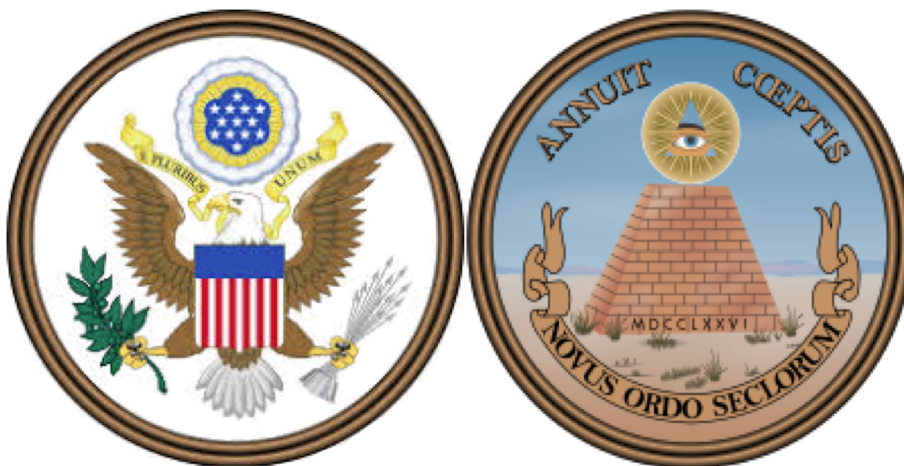
Portada d'Articles de la Confederació

Enmig d'aquesta situació de desconfiança mútua no només entre estats, sinó entre partidaris d'una **visió més conservadora**, o **més reformista** de la Confederació, es van sentir els primers rumors de la possibilitat de cessió de parts del territori, com ara l'Estat de Nova York. A més, una revolta Massachussets de petits grangers endeutats coneguda com "la Revolta de Shays", va posar en dubte la viabilitat dels principis liberals i republicans, i James Madison va avisar a les seves **Notes de 1787** escrites per al Congrés Continental del perill de l'establiment d'un règim despòtic.

Amb un país paralytitzat, el febrer de 1787 el Congrés de la Confederació va demanar una reunió urgent entre els delegats dels estats per a desencallar la situació i es va proposar finalment redactar una Constitució per a establir les principals institucions i relacions de poder entre elles, a més d'enumerar els drets i deures dels nous ciutadans nord-americans. Entre els delegats a la Convenció, però, hi havia una gran disparitat de posicions, que es resumeixen en dos plans: el Pla de Virgínia i el Pla de Nova Jersey.

El Congrés Continental va establir el 1777 la bandera coneguda com a *Stars and Stripes* i un nou segell per als Estats Units. Aquestes decisions no estaven exemptes d'un gran simbolisme per a la formació d'una nació. En una de les cares s'hi pot llegir en llatí *E Pluribus Unum*, és a dir, 'Un a partir de molts' i al revers –imatge que veien en els dòlars– *Annuit Cœptis* ('Aprovar tot allò que s'ha iniciat') i *Novus Ordo Seclorum* ('Nou ordre dels segles').

Figura 14. Anvers i revers del segell dels Estats Units, creat el 1777

Per una banda, l'**Estat de Virgínia** proposava la creació d'un govern fort amb prou sobirania capaç de dirigir el país des d'una autoritat central i amb uns estats que actuarien com a regions descentralitzades. A més, Virgínia apostava per la creació d'un Congrés Bicameral que fos escollit en funció de la pobla-

ció. Aquesta proposta de centralització afavoria clarament els interessos dels estats més poblats –com la mateixa Virgínia– que aconseguiren més escons al Congrés, i castigava als estats menys poblats.

D'altra banda, la segona proposta, coneguda com el **Pla de Nova Jersey**, proposava la creació un poder legislatiu poderós però tot mantenint la sobirania dels estats. A més, establia un Congrés Unicameral que afavoria els estats menys poblats com Nova Jersey. Com afirma Pani (2016), mentre la primera proposta era inacceptable per la gran majoria de ciutadans, recelosos de reduir el poder dels seus estats, la segona era especialment insuficient per a transformar la Confederació en un Estat amb una única sobirania. Com afirma Pani:

“Estos legisladores dieron un sentido nuevo a la separación de poderes. No se trataba de cumplir con el objetivo ilustrado de evitar el despotismo, impidiendo que las funciones de gobierno se concetraran en una misma mano. La nueva constitución exigía además, en momentos clave, la intervención de un poder para acotar la acción del potro”.

Aquesta idea transcendia la idea de Montesquieu de separació de poders i s'aproximava al que s'acabarà conèixer com a “sistema de control i contrapesos” (*checks and balances*). Partint de la base que no és suficient separar els poders i mantenir-los independents els uns dels altres, els *checks and balances* són un sistema complex en què els poders tenen un pes similar i es controlen els uns als altres, tot delimitant molt clarament les esferes d'actuació de cada un d'aquests poders. En definitiva, es tracta d'un sistema de “vigilància” d'un poder en relació amb l'altre per a evitar un abús de poder que acabi en tirania.

Finalment, el 1787 es va aprovar la **Constitució dels Estats Units**. Com afirma Touchard (1981: 355), la Constitució americana fou el resultat de diferents visions o tendències sobre com havia de ser el nou Estat.

- En primer lloc, aquelles visions emmirallades en el **sistema polític anglès**, la separació de poders i el principi de govern mixt.
- En segon lloc, aquells teòrics que mantenen una reticència a les masses, i prefereixen una **democràcia de tipus censatària**.
- En tercer lloc, aquells intel·lectuals que **desconfiaven del poder del govern federal**, tot i que eren conscients que calia reforçar-lo.

Fruit d'aquestes diferents maneres d'entendre el nou Estat, es va aprovar una Constitució que pretenia establir un compromís entre diferents visions: entre els interessos dels estats federats i l'Estat federal; entre els estats grans i poblats i els petits i amb menys població; entre els interessos dels camperols i grangers i els interessos urbans i proletaris.

La Constitució comença amb el conegut “Nosaltres, el poble dels Estats Units...”, que és una al·lusió directa sobre qui recau la sobirania (el poble) i sobre la nova entitat política (els Estats Units d'Amèrica). A continuació, en

la Primera Secció s'estableix que els Estats Units esdevindran un **sistema parlamentari bicameral**, el Congrés, en la qual conviuran una Cambra dels Representants, escollits per la població dels estats federats cada dos anys, i un Senat, format per dos representants de cada Estat escollits per sis anys, un terç dels quals es renovaran cada dos anys de forma rotativa i proposats per les respectives assemblees legislatives dels estats. La decisió d'atorgar un pes igual a tots els estats, independentment de la seva població, tenia com a objectiu que aquesta cambra es convertís en un òrgan de representació territorial i apaivagués els temors i la desconfiança entre els estats.

Bibliografia

Asimov, Isaac (2012). *El nacimiento de los Estados Unidos (1763-1816)*. Madrid: Alianza.

Grant, Susan-Mary (2014). *Història dels Estats Units d'Amèrica*. Madrid: Akal.

Jenkins, Philip (2012). *Breu Història d'Estats Units* (4a. ed.). Madrid: Alianza.

Pani, Erika (2016). *Historia mínima de Estados Unidos*. Madrid: Turner Publicaciones.

Annex: Lectures sobre liberalisme polític

Lectura 1: John Locke, *Segon Tractat el sobre el Govern Civil* (1689)

CAPÍTOL 5

DE LA PROPIETAT

15. Tant si considerem la raó natural, la qual ens diu que, una vegada que neixen, els homes tenen dret a la seva autoconservació i, en conseqüència, a menjar, a beure i a beneficiar-se de totes aquelles coses que la naturalesa procura per a la seva subsistència, com si ens atenim a la revelació, la qual ens explica els dons mundans que Déu va atorgar a Adam, a Noè i als seus fills, és enormement evident que Déu, com diu el Rei David (*Salms cxv. 16*), “ha donat la terra als fills dels homes”, és a dir, que l’ha donat a tota la humanitat perquè aquesta hi participi en comú. Però, admès això, a alguns els resulta molt difícil entendre com podrà un individu particular tenir possessió de cap cosa. No només em limitaré a respondre que, si és difícil justificar la propietat partint de la suposició que Déu va lliurar el món a Adam i a la seva posteritat perquè tots el tinguessin en comú, seria també impossible que ningú, excepte un monarca universal, tingués cap propietat si suposem que Déu va donar el món a Adam i als seus successors directes, excloent a la resta de la humanitat; no em limitaré a la resposta que acabo de donar, dic, sinó que també mostraré com els homes poden arribar a tenir en propietat diverses parcel·les del que Déu va lliurar en comú al gènere humà; i això, sense necessitat que hi hagi un acord exprés entre els membres de la comunitat.

16. Déu, que ha donat en comú el món als homes, també els ha donat la raó, a fi que en facin ús per aconseguir un major benefici de la vida, i majors avantatges. La terra i tot el que conté li va ser donada a l’home per a suport i comoditat de la seva existència. I encara que tots els fruits que la terra produeix naturalment, així com les bèsties que se n’alimenten, pertanyen a la humanitat comunitàriament, en ser productes espontanis de la naturalesa; i encara que ningú té originalment un domini privat exclusiu sobre cap d’aquestes coses tal com són donades en l’estat natural, ocorre, no obstant això, que, com que aquests béns són aquí per a ús dels homes, hi ha d’haver necessàriament algun mitjà d’apropiar-los-els abans que puguin ser utilitzats d’alguna manera o resultin beneficiosos per a algun home en particular. El fruit o la carn de cérvol que alimenten l’indi salvatge, el qual no ha sentit parlar de vedats de caça i és encara un usuari de la terra en comú amb els altres, han de ser seus; i tan seus, és a dir, tan part de si mateix, que ningú hi podrà tenir dret abans que el seu propietari n’hagi derivat algun benefici que sostingui la seva vida.

17. Encara que la terra i totes les criatures inferiors pertanyen en comú a tots els homes, cada home té, no obstant això, una propietat que pertany a la seva pròpia persona; i a aquesta propietat ningú hi té dret, excepte ell mateix. El treball del seu cos i la labor produïda per les seves mans, podem dir que són seus. Qualsevol cosa que ell treu de l'estat en què la naturalesa la va produir i la va deixar, i la modifica amb la seva labor i hi afegeix alguna cosa que és d'ell mateix, és, per tant, propietat seva. Perquè en treure-la de l'estat comú en el qual la naturalesa l'havia posat, hi agrega alguna cosa amb el seu treball, i això fa que ja no hi tinguin dret els altres homes. Perquè aquest treball, en ser indubtablement propietat del treballador, té com a resultat el fet que cap home, excepte ell, tingui dret al que ha estat afegit a la cosa en qüestió, almenys quan quedin encara prou béns comuns per als altres.

18. Certament, qui s'ha alimentat de les glans que ell mateix ha recollit de sota una alzina, o de les pomes que ha collit dels arbres del bosc, es pot dir que se n'ha apropiat. Ningú podrà negar que aquest aliment és seu. Pregunta, doncs: Quan van començar aquests fruits a pertànyer-li? Quan els ha digerit? Quan els va menjar? Quan els va coure? Quan els va portar a casa seva? Quan els va agafar al camp? És clar que si el fet de recollir-los no els va fer seus, cap altra cosa podria haver-ho fet. Aquest treball va establir la distinció entre el que va esdevenir propietat seva, i el que va romandre sent propietat comuna. El treball de recollir aquests fruits va afegir-hi una mica més del que la naturalesa, mare comuna de tots, havia realitzat. I d'aquesta manera, aquests fruits es van convertir en dret privat seu. Podrà dir algú que aquest home no tenia dret a les glans o les pomes que es va apropiat d'aquesta manera, al·legant que no tenia el consentiment de tot el gènere humà per prendre-les en pertinença? Va ser un robatori el fet d'apropiar-se del que pertanyia comunitàriament a tots? Si el consentiment de tot el gènere humà hagués estat necessari, aquest home s'hauria mort de gana, malgrat l'abundància que Déu li havia donat. Veiem a les terres comunals que segueixen sent tals per virtut d'un conveni, que l'apropiació d'alguna de les parts comunals comença quan algú les treu de l'estat en què la naturalesa les ha deixat. Sense això, les terres comunals no tindrien sentit. I l'apropiació d'aquesta o d'aquella part no depèn del consentiment exprés de tots els comuners. Així, l'herba que el meu cavall ha rumiat, i el fenc que el meu criat ha segat, i els minerals que jo he extret d'un lloc del qual en tenia un dret compartit amb els altres, es converteixen en propietat meva, sense que hi hagi concessió o consentiment de ningú. El treball que vaig realitzar traient aquests productes de l'estat en què es trobaven, me n'ha establert com a propietari.

19. Si féssim del consentiment explícit de cada comuner una condició necessària perquè algú s'apropriés alguna part del que ha estat donat comunitàriament, llavors els nens o els criats no podrien partir la carn que els hagués estat proporcionada en comú pel seu pare o el seu amo, sense que aquest els assignés a cadascun la part que els correspon en particular. Encara que l'aigua que surt de la font sigui de tots, qui posarà en dubte que la que és al càntir

és de qui l'ha omplert? El seu treball ha pres aquesta aigua de les mans de la naturalesa, l'ha tret d'aquest estat en què pertanyia comunitàriament a tots, i se l'ha apropiat per a si mateix.

20. Així, aquesta llei de la raó fa que el cérvol sigui possessió de l'indi que l'ha matat; és de la seva propietat perquè ell s'ha pres el treball de caçar-lo, encara que abans tots tinguessin un dret comunitari sobre l'animal. I entre aquells que es compten entre la part civilitzada de la humanitat i que han fet i multiplicat una sèrie de lleis positives per determinar la propietat, aquesta llei original de naturalesa que s'aplicava abans als béns comuns per establir els orígens de l'apropiació, segueix sent vigent. I en virtut d'aquesta, qualsevol peix que un pesqui al mar –aquest gran bé comunal que continua pertanyent per igual a tota la humanitat–, i tot ambre gris¹ que un tregui a la superfície, serà propietat seva perquè aquestes coses són el resultat del seu treball, i del fet que ell va ser qui, amb el seu esforç, les va treure de l'estat en el qual la naturalesa les havia deixat. I fins i tot entre nosaltres, la llebre que algú està caçant es considera propietat d'aquell que la persegueix durant la caça; ja que, en tractar-se d'un animal que es considera encara propietat comuna de tots, qui dediqui tant esforç a trobar-lo i a perseguir-lo amb el propòsit de treure'l de l'estat natural en el qual aquest animal era encara de la comunitat, haurà començat a posseir-lo com a quelcom seu.

⁽¹⁾És una substància sòlida, derivada d'una secreció biliar que produeixen les balenes, que s'utilitza en la fabricació de cosmètics. També s'emprava com a medicina antitarral.

Però tot allò que excedeix l'utilitzable, serà d'uns altres.

21. Potser es pugui objectar a això que “si el fet de recollir les glans i altres fruits de la terra fa que hi tinguem dret, llavors qualsevol podria augmentar la seva propietat tant com volgués”. A la qual cosa responc: no és així. Perquè la mateixa llei de naturalesa que mitjançant aquest procediment ens dona la propietat, també posa límits a aquesta propietat. “Déu ens ha donat totes les coses en abundància” (1. Timoteu vi. 17), és la veu de la raó confirmada per la inspiració. Però fins on ens ha donat Déu aquesta abundància? Fins on podem gaudir-la. Tot el que un pugui usar per al benefici de la seva vida abans que es faci malbé, serà el que li estigui permès apropiat-se mitjançant el seu treball. Però tot allò que excedeix l'utilitzable, serà d'uns altres. Déu no va crear cap cosa perquè l'home la deixés fer-se malbé o per destruir-la. I així, considerant l'abundància de provisions naturals que durant molt temps va haver-hi al món i l'escassetat de consumidors; i considerant com de petita seria la part d'aquesta abundància que el treball d'un home podria abastar i acumular amb perjudici per als altres, especialment si aquest home es mantingués dins dels límits establerts per la raó, i s'apropiés només el que pogués ser del seu ús, només es van poder haver produït molt pocs aldarulls i discussions sobre la propietat així establerta.

22. Però, com que la qüestió principal sobre la propietat no es refereix avui dia als fruits de la terra ni a les bèsties que hi habiten, sinó a la terra mateixa, en ser aquesta la que conté i duu tota la resta, diré que la propietat de la terra s'adquireix també, com és obvi, de la mateixa manera que en el cas

anterior. Tota porció de terra que un home llauri, planti, millori, conreï i faci que produeixi fruits per al seu ús, serà propietat seva. És com si, com a resultat del seu treball, aquest home encerclés amb tanques aquesta terra, i l'apartés dels terrenys comunals. Aquest dret seu no quedarà invalidat dient que tots els altres també tenen un dret igual a la terra en qüestió i que, per tant, ell no pot apropiarse-la, no pot encerclar-la sense el consentiment de tots els altres comuners, és a dir, de la resta de la humanitat. Déu, quan va donar el món comunitàriament a tot el gènere humà, també li va donar a l'home el mandat de treballar; i la penúria de la seva condició requeria això d'ell. Déu, i la seva pròpia raó, van ordenar a l'home que se sotmetés la terra, això és, que la millorés per a benefici de la seva vida, i li agregués alguna cosa que fos seva, és a dir, el seu treball. Per tant, aquell que, obeint el mandat de Déu, va sotmetre, va llaurar i va sembrar una parcel·la de la terra, va afegir-hi alguna cosa que era de la seva propietat i a la qual ningú més hi tenia dret ni podia arrabassar-la-hi sense cometre injúria.

23. I aquesta apropiació d'alguna parcel·la de terra, aconseguida mitjançant el treball invertit a millorar-la, no va implicar cap perjudici contra els altres homes. Perquè encara quedaven moltes i bones terres, en una quantitat més gran que els que encara no posseïen terrenys podien usar. De manera que, efectivament, qui s'apropiava una parcel·la de terra no els estava deixant menys als altres; ja que qui deixa a l'altre tant com a aquest li és possible usar, és el mateix que si no li estigués traient res en absolut. Ningú que tingués tot un riu per calmar la seva set podria sentir-se perjudicat perquè un home begués d'aquesta mateixa aigua, encara que en prengués un bon glop. Tant si es tracta de terres com d'aigua, allà on hi ha una quantitat suficient, el cas és el mateix.

24. Déu ha donat als homes el món en comú; però com els el va donar per al seu benefici i perquè en traguessin el que més els convingués a la seva vida, no podem suposar que fos la intenció de Déu deixar que el món romangués sent terreny comunal i sense conrear. Ha donat el món perquè l'home treballador i racional l'usi; i és el treball el que dona dret a la propietat, i no els deliris i l'avarícia dels revoltosos i els batissers. Aquell a qui li ha quedat prou per a la seva millora pròpia, no té necessitat de queixar-se, i no hauria d'interferir en el que un altre ha millorat amb el seu treball. Si ho fes, seria evident que estava desitjant els beneficis que un altre ja havia aconseguit com a fruit de la seva labor, cosa a la qual no hi tindria dret. I no estaria desitjant la terra que Déu li va donar en comú amb els altres, i de la qual en quedava tanta i de tan bona qualitat com la que ja havia estat posseïda, i fins i tot molta més de la que ell podria utilitzar o abastar amb el seu treball.

25. És cert que a les terres comunals d'Anglaterra o de qualsevol altre país en el qual molta gent amb diners i comerç viu sota un govern, ningú pot encerclar o apropiarse cap parcel·la sense el consentiment de tots els copropietaris. Perquè aquestes terres van arribar a ser comunals mitjançant pacte, és a dir, per la llei de la terra, que no ha de ser violada. I encara que aquests terrenys siguin comunals respecte a alguns homes, no ho són respecte a tota la humanitat;

només són propietat comuna dins d'un país determinat, o d'una parròquia. A més, la terra restant, després de la parcel·lació, no seria tan bona pels altres copropietaris com ho era quan en podien fer un ús total; la qual cosa no succeïa al principi, quan la gran terra comunal del món sencera va començar a poblar. La llei sota la qual l'home vivia li ordenava que exercís l'apropiació. Déu, i les seves necessitats pròpies, forçaven l'home a treballar. I el que havia aconseguit com a resultat del seu treball era propietat seva i no podia ser-li arrabassat. Veiem, doncs, que la submissió o cultiu de la terra i el domini sobre ella són coses que van unides. L'una donava dret a l'altra. De tal manera que Déu, en manar que la terra fos sotmesa, estava donant també l'autoritat d'apropiar-se-la. Així, que és la mateixa condició de la vida humana, que requereix treball i béns materials en els quals treballar, la que dona lloc al fet que hi hagi possessions privades.

26. La naturalesa ha deixat ben establert quins han de ser els límits de la propietat, ja que aquests dependran del treball que realitzi un home i del que li resulti convenient per viure. Cap treball humà va ser capaç d'apropiar-s'ho tot; i tampoc podia gaudir cap home més que d'una part petita. Segons això, era per tant impossible que cap home interferís en els drets d'un altre, o adquirís propietat per a si mateix amb perjudici del seu veí, el qual tindria encara lloc suficient per adquirir possessions tan bones i tan extenses, en la mateixa quantitat que quan l'apropiació de l'altre no havia tingut lloc. Aquesta limitació confinava cada home a obtenir possessions en proporció moderada, i només en la mesura en què li fos possible obtenir propietat sense danyar ningú; així va ser en les primeres edats del món, quan els homes corrien més perill de perdre's si s'allunyaven els uns dels altres en el vast espai de la terra deshabitada, que de molestar-se mútuament per falta de lloc on establir-se. I aquesta mateixa mesura es pot seguir permetent avui sense perjudici de ningú, per molt ple que ens sembli que està el món.

Suposem que a un home o a una família en la seva condició primigènia, quan el món es començava a poblar pels fills d'Adam o de Noè, se li hagués permès instal·lar-se en algun dels llocs desocupats de l'interior d'Amèrica. Si així hagués estat, descobriríem que les possessions que aquest home o família va ser capaç d'apropiar-se segons la mesura que hem dit, no van poder ser molt extenses, ni causar perjudici, fins i tot en el dia d'avui, a la resta del gènere humà; i tampoc podrien donar als homes raó per queixar-se o per pensar que havien estat perjudicats per aquesta apropiació, malgrat que l'espècie humana s'ha estès a tots els racons del món i és infinitament més nombrosa del que ho va ser al principi. I jo afegiria, a més, que les dimensions d'una terra són de tan poc valor si aquesta terra no ha estat conreada, que, segons he sentit dir, a Espanya li està permès a un home llaurar, sembrar i collir, sense que ningú el molesti, una parcel·la de terra, sense tenir-hi més dret que el que li proporciona el fet de posar-la en ús. I no només això, sinó que també els habitants d'aquest país es consideren deutors d'aquell que, mitjançant el seu treball, ha posat en producció les terres abandonades i improductives, acreixent així la quantitat de gra que ells necessitaven. Però, sigui com sigui, ja que no insistiré en això,

el que sí que m'atreveixo a afirmar sens dubte és el següent: que aquesta mateixa regla de la propietat, és a dir, que cada home només ha de possessionar-se d'allò que li és possible usar, es pot seguir aplicant al món sense perjudici per a ningú; ja que hi ha al món prou terra per proveir el doble dels seus habitants, si la invenció dels diners i el consentiment tàcit d'assignar-li a la terra un valor no hagués donat lloc al fet de possessionar-se d'extensions de terra més grans del necessari, i a tenir-hi dret. Com això es va poder realitzar, és un assumpte que aniré detallant a continuació.

27. És clar que, al principi, abans que el desig de tenir més del necessari hagués alterat el valor intrínsec de les coses, el qual només depèn del seu grau d'utilitat per a la vida d'un home, i abans que els homes haguessin acordat que una petita peça de metall groc inoxidable i incorruptible tingués el mateix valor que un gran tros de carn o tot un munt de gra, els homes podien apropiarse amb dret, mitjançant el seu treball, de tantes coses naturals com fossin capaces d'usar; però aquestes coses no van poder ser moltes, ni van causar perjudici a ningú allà on una quantitat igual va ser deixada per a l'ús dels qui van estar disposats a invertir el mateix treball. A la qual cosa em permeto afegir que aquell qui, mitjançant el seu propi esforç, s'apropia d'una parcel·la de terra, no només no disminueix la propietat comuna de la humanitat, sinó que l'augmenta; perquè els fruits en benefici de la vida humana que són produïts per un acre de terra conreada, resulten ser –sense exageració– deu vegades més que els produïts per un acre de terra igualment fèrtil que no és aprofitat i continua sent terreny comunal. Per tant, aquell qui parcel·la una porció de terra i millora la seva vida, mitjançant el cultiu de deu acres, molt més del que la milloraria deixant cent acres en el seu estat natural, pot dir-se que està donant noranta acres al gènere humà; i això és així perquè el seu treball li està proporcionant fruits trets d'una parcel·la de deu acres, en quantitat equivalent a la que produiria una terra comunal de cent. Però si dic que la productivitat de la terra conreada és deu vegades major que la de la no conreada, la veritat és que estic calculant molt a la baixa; seria més encertat dir que la proporció s'aproxima al cent per un. Així doncs, caldria preguntar-se si de debò a les terres salvatges d'Amèrica que no han estat conreades i romanen en el seu estat natural, sense cap millora, conreu o cultiu, mil acres produeixen els mateixos béns utilitzables per a la vida que els que produeixen deu acres de terra igualment fèrtil al comtat de Devonshire on han estat conreats.

Abans d'apropiar-se de la terra, tot aquell que recollia tants fruits silvestres com era capaç, i matava, capturava o domava tantes bèsties com li era possible; i tot aquell que emprava el seu esforç per aplicar-lo als productes espontanis de la naturalesa i alterar l'estat en el qual la naturalesa els havia deixat, n'adquiria així la propietat. Però si aquests béns perien en la seva possessió sense que ell n'hagués fet ús; és a dir, si els fruits trets de la terra es corrompien, o si la carn de cérvol es feia malbé abans que pogués consumir-la, això constituïa una ofensa contra la llei comuna de la naturalesa. Ja que l'home només tenia dret a allò que podia ser-li útil i beneficiós per a la seva vida.

28. Així mateix, regles iguals governaven la possessió de la terra. Tot terreny que era llaurat i collit per un home, i els fruits del qual podien ser utilitzats per ell abans que es fessin malbé, eren per dret propietat seva. I tota pastura que ell pogués acorralar, mantenir i utilitzar era també seva, així com els productes del bestiar. Però si l'herba del seu corral es feia malbé a la mateixa terra, o si els fruits de la seva horta perien sense haver estat collits, aquesta parcel·la de terreny, encara que estigués encerclada, es podia considerar com a terreny silvestre i qualsevol altra persona podia prendre'l en possessió. Així, al principi dels temps, Caïn va poder prendre tant terreny com fos capaç de posar en cultiu, fent-lo seu; i, alhora, va poder deixar a Abel prou terreny perquè les ovelles d'aquest hi pastessin². Uns pocs acres podrien haver bastat per satisfer les possessions de tots dos. Però, a mesura que les famílies van anar creixent i el seu treball va anar augmentant-ne els béns, les seves possessions van augmentar també d'acord amb les seves necessitats. No obstant això, no hi va haver en general cap apropiació fixa de la terra utilitzada, fins que les famílies es van establir reunides en grup i van construir ciutats; i llavors, per consentiment, van fixar els límits de les seves parcel·les respectives i van acordar marcar límits entre la pròpia i la del veí; i mitjançant lleis internes, van estipular el que era propietat entre els components d'un mateix cos social. Veiem, doncs, que en aquelles parts del món que primer van ser habitades i, per tant, les més poblades, les gents, des de temps tan antics com els d'Abraham, transhumaven d'un lloc a un altre amb els bestiaris, els quals eren la seva manera de subsistència. I això ho va fer Abraham en un país on ell era estranger. De la qual cosa resulta evident que una gran part de la terra seguia sent terreny comunal, i que els habitants no li havien assignat un valor ni havien reclamat com a propietat seva més del que podien utilitzar. I quan no hi havia prou espai en un mateix lloc perquè els bestiaris pastessin junts, se separaven i, per mutu consentiment, estenien les seves terres de pastura fins on els semblava oportú. Així ho van fer Abraham i Lot (*Gènesi* xiii. 5) i, per aquesta mateixa raó, Esaú es va apartar del seu pare i del seu germà, i es va establir al mont Seir (*Gènesi* xxxvi. 6).

⁽²⁾Vegeu *Gènesi* iv. 2-5.

29. I així, sense partir de la suposició que Adam va exercir un domini privat i una propietat sobre el món sencer a exclusió dels altres homes³, cosa que no es pot provar, ni de la qual es pot deduir cap propietat per a ningú; sense partir, dic, d'aquesta suposició, sinó, més aviat, suposant que el món va ser donat, com de fet ho va ser, comunitàriament als fills dels homes, veiem com el treball va poder fer que els homes poguessin tenir dret individual a les seves parcel·les respectives per al seu ús privat. I d'aquí també es dedueix que no va poder haver-hi dubte pel que fa a tals drets i que, per tant, no va donar lloc a disputes.

⁽³⁾Tal és el pressupost en el qual es basa la doctrina de Robert Filmer.

30. Tampoc és tan estrany com potser podria semblar-ho a primera vista el fet que el treball sigui capaç de donar més valor a la terra que quan aquesta era comunal; ja que és el treball el que introdueix la diferència de valor en totes les coses. Que cadascú consideri la diferència que hi ha entre un acre de terra en el qual s'ha plantat tabac o sucre, blat o ordi, i un altre acre d'aquesta mateixa

terra deixat com a terreny comunal, sense cap conreu; veurem, llavors, que la millora introduïda pel treball és el que afegeix a la terra conreada la major part del seu valor. Penso que seria un càlcul molt modest dir que, dels productes de la terra que li són útils a l'home, nou desenes parts són el resultat del treball. Perquè si estímem justament les coses tal com ens arriben per al nostre ús, i sumem les diverses despeses que s'hi han invertit, és a dir, el que estrictament deuen a la naturalesa i el que deuen al nostre treball, ens adonarem que en la major part dels casos el noranta-nou per cent s'ha d'atribuir al nostre esforç.

31. No pot haver-hi demostració més clara d'això que dic, que el que veiem en diverses nacions d'Amèrica, les quals són riques en terra i pobres pel que fa a totes les comoditats de la vida; nacions a les quals la naturalesa ha atorgat, tan generosament com a altres pobles, tots els materials necessaris per a l'abundància: sòl fèrtil, apte per produir en grans quantitats tot el que pugui servir d'aliment, vestit i benestar; i no obstant això, per falta de millorar aquestes terres mitjançant el treball, aquestes nacions ni tan sols gaudeixen d'una centèsima part de les comoditats de què nosaltres gaudim. I fins i tot un rei en aquests vasts i fructífers territoris, s'alimenta, s'allotja i es vesteix pitjor que un jornalero d'Anglaterra.

32. A fi que això quedi una mica més clar, repassem el camí que segueixen alguns productes necessaris per a la vida abans que estiguin llests per al nostre consum; i veurem que gran part del seu valor el reben del treball humà que s'hi ha invertit. El pa, el vi i el vestit són coses d'ús diari, que s'utilitzen en quantitat. No obstant això, si no fos perquè el treball ens hagués proporcionat aquests productes, el nostre pa, la nostra beguda i els nostres vestits no serien mes que glans, aigua, fulles o pells. Ja que si el pa té més valor que les glans, el vi més que l'aigua, i els vestits més que les fulles o les pells, això es deu enterament al treball i a la indústria. Les matèries primeres són les que constitueixen l'aliment i la cobertura que la naturalesa mateixa ens dona, sense cap intervenció humana; però els productes elaborats per al consum són preparats mitjançant el treball i l'esforç. En quina mesura tenen aquests més valor que aquelles, ho veurem si computem quina quantitat de treball és invertida en la major part de les coses de què gaudim en aquest món. Veurem, també, que la terra que proporciona les matèries primeres és d'escàs valor, si és que en té algun; tan poc, que, fins i tot entre nosaltres, la terra que és deixada en el seu estat natural, que no es millora per al pasturatge i no es llaura ni sembra, és anomenada terra erma⁴, i certament ho és, i veiem que el benefici que se'n deriva és pràcticament nul.

Això mostra com n'és de preferible tenir molts homes a tenir vasts dominis; i que l'augment de terres i el dret d'emprar-les és el gran art del govern; i que un príncep que sigui prudent i que, mitjançant lleis que garanteixin la llibertat protegeixi el treball honest de la humanitat i doni als súbdits incentiu per a això, oposant-se al poder opressiu i a les limitacions de partit, aviat es

⁽⁴⁾L'expressió anglesa que utilitza Locke és *waste*, la traducció literal de la qual seria 'terra de deixalla'.

convertirà en algú massa fort com perquè els seus veïns puguin competir amb ell. Però això ho dic a manera de digressió. Tornem a la qüestió que estàvem tractant.

33. Un acre de terra que aquí produeix vint *bushels*⁵ de blat, i un altre que, a Amèrica, amb el mateix conreu, produís el mateix, són sens dubte, d'un intrínsec valor natural idèntic. I, no obstant això, el benefici que la humanitat rep del primer té un valor de 5 lliures anuals, mentre que el segon ni tan sols valdria un penic si tot el benefici que un indi en rebés anés valorat i venut aquí; podria dir-se veritablement que no valdria ni una mil·lèsima part. És, doncs, el treball, allò que dona a la terra la gran part del seu valor; sense treball, la terra amb prou feines val res. I és també al treball que devem la major part dels productes de la terra que ens són útils. Ja que el que fa que la palla, el gra i el pa produïts per aquell acre de blat siguin més valuosos que el que pugui produir naturalment un acre de terra sense conrear, és enterament un efecte del treball. Perquè no és només l'esforç de qui va empunyar l'arada, ni el treball de qui va trillar i va collir el blat, ni la suor del forner, les úniques coses que hem de tenir en compte a l'hora de valorar el pa que ens mengem, sinó que també hem d'incloure el treball dels qui van domesticar els bous que van treure i van transportar el ferro i les pedres; el dels qui van fabricar la reixa de l'arada i van donar forma a la roda del molí, i el dels qui van construir el forn o qualsevol dels utensilis, que són nombrosíssims, emprats des del moment en què va ser sembrada la llavor, fins que es va elaborar el pa. Tot s'ha d'afegir al compte del treball i s'ha de considerar com a efecte seu. La naturalesa i la terra només produeixen les matèries primeres que, en si mateixes, són les menys valuoses. De ser possible, resultaria curiós fer un catàleg complet de les coses que han estat utilitzades per produir una fogassa de pa abans que aquesta sigui consumida per nosaltres: ferro, fusta, cuir, suro, pedra, maons, carbó, llima, llenços, tints, brea, mastelers i tots els materials que es van utilitzar en el vaixell que va transportar les provisions usades per qualsevol dels obrers que van fer alguna part del treball. Però resultaria gairebé impossible o, almenys, massa llarg, confeccionar una llista completa.

⁽⁵⁾1 bushel = 0,036 m³.

34. De tot plegat resulta evident que encara que les coses de la naturalesa són donades en comú, l'home, en ser amo de si mateix i propietari de la seva persona i de les accions i treballs d'aquesta, té en si mateix el gran fonament de la propietat. I tot allò que va constituir la major part del que ell va emprar per procurar-se suport o comoditat quan els invents i les arts van millorar les qualitats de vida, va ser completament seu i no va pertànyer comunitàriament als altres.

35. Així, el treball al principi va donar el dret de propietat a qualsevol persona que volgués emprar-lo en el que fins llavors havia estat del comú; i aquestes coses comunitàries van existir durant molt temps en major quantitat de la que era utilitzable per l'home. Al principi, la majoria dels homes s'acontentava amb el que la natura els oferia per satisfer les seves necessitats; i encara que després, en algunes parts del món –allà on la població i el bestiar havien

crescut i mitjançant l'ús dels diners havien fet que la terra escassegés i que, per tant, tingués algun valor— les diferents comunitats van fixar les fronteres dels seus territoris respectius, i mitjançant lleis dictades dins de les comunitats mateixes, van regular les propietats dels individus de la seva societat. I així, mitjançant pactes i convenis, van establir la propietat que ja s'havia iniciat amb el treball i la laboriositat, i les lligues entre els diferents estats i regnes van renunciar expressament o tàcita a tota pretensió o dret a la terra que ja estava en possessió dins de cada altre estat o regne. I, amb això, van renunciar a reclamar el dret natural que originalment cada país tenia pel que fa a un altre, i mitjançant un acord positiu cada nació va fixar la seva propietat en parcel·les i territoris separats els uns dels altres. No obstant això, encara es troben avui grans porcions de terra que, en no haver-se unit els seus habitants amb la resta de la humanitat en l'acord d'utilitzar diners comuns, romanen sense conrear; i com que aquestes terres són proporcionalment molt més grans que el nombre de gent que hi viu, continuen en estat comunal. Però això difícilment podria tenir lloc entre aquesta part de la humanitat que ha consentit en la utilització dels diners.

36. La major part de les coses que veritablement són útils per a la vida de l'home i que la necessitat de subsistir va fer que anessin buscades pel gènere humà quan aquest vivia en condició comunal, el mateix que avui fan els indis americans, són generalment coses de poca durada. De tal manera que, si no són utilitzades per al consum, es deterioren i pereixen aviat. L'or, la plata i els diamants són coses que han rebut el seu valor del simple capritx o d'un acord mutu; però són de menys utilitat per a les veritables necessitats de la vida. Ara bé, respecte tots aquests béns que la naturalesa havia proporcionat comunalment, cada individu hi tenia dret en la mesura en què pogués usar-los, com ja hem dit; i podia apropiars'ls en la mesura en què els hagués millorat amb el seu treball. De tal manera, que tot allò que pogués ser afectat per la seva laboriositat, i alterat de la condició en què la naturalesa ho havia posat, era seu. Aquell qui recollia cent *bushels* de glans o de pomes, n'adquiria automàticament la propietat, és a dir, que eren seus pel simple fet de recollir-los. L'única cosa que el propietari havia de tenir en compte era fer-ne ús abans que es fessin malbé; si no, hauria pres més del que li corresponia i, per això mateix, estaria robant als altres. I era, certament, cosa insensata, a més de deshonest, acumular més del que podia ser utilitzat. Si, a fi que aquests fruits no es podriessin inútilment en la seva possessió, regalava una part a una altra persona, pot dir-se que també n'estava fent ús. I si baratava prunes que s'haurien fet malbé en una setmana per nous que es conservarien en condicions comestibles durant tot un any, tampoc estava fent mal a ningú, és a dir, que no estava malgastant els productes del comú, ni estava destruint cap part dels béns que pertanyien als altres, sempre que no permetés que es fessin malbé a les seves mans. Així mateix, si canviava les seves nous per una peça de metall perquè li agradava el seu color; o si baratava el seu bestiar per petxines, o llana per una gemma vistosa o per un diamant, i s'ho quedava durant tota la seva vida, tampoc estava interferint en els drets dels altres; d'aquests objectes durables

podia acumular-ne tants com volgués, ja que el que traspassava els límits de la seva justa propietat no consistia en la quantitat de coses posseïdes, sinó a deixar que es fessin malbé, sense usar-les, les que estaven en el seu poder.

37. Així va ser com es va introduir l'ús dels diners: una cosa que els homes podien conservar sense que es podrís, i que, per mutu consentiment, podien canviar per productes veritablement útils per a la vida, però de naturalesa corruptible.

38. I així com els diferents graus de laboriositat permetien que els homes adquirissin possessions en proporcions diferents, també la invenció dels diners els vaig donar l'oportunitat de seguir conservant aquestes possessions i d'augmentar-les. Imaginem una illa separada de tot possible comerç amb la resta del món, en la qual només hi habitessin cent famílies i en les quals hi hagués ovelles, cavalls i vaques, a més d'altres animals útils, abundància de fruits, i terra i gra suficients per proveir cent mil famílies més; però suposem, així mateix, que en aquesta illa, en ser els seus productes de naturalesa comuna o corruptible, no hi hagués res que pogués ser utilitzat com a diners. Quina raó podria tenir cap dels seus habitants per augmentar les seves possessions més enllà del necessari per a la seva família i perquè aquesta visqués en l'abundància consumint el que la seva pròpia laboriositat li havia procurat o el que pogués obtenir dels seus veïns mitjançant la barata d'altres productes igualment útils i corruptibles? Allà on no hi ha res que sigui durador i escàs, amb valor suficient perquè mereixi ser acumulat, no podran els homes incrementar les seves possessions de terra, per molt rica que aquesta sigui, i malgrat que puguin prendre-la lliurement. Perquè jo pregunto: Quin valor donaria un home a deu mil o a cent mil acres de terra excel·lent, ben conreada, poblada de bestiar, en la part interior d'Amèrica, lloc en el qual no tindria esperança d'establir comerç amb altres parts del món per obtenir diners mitjançant la venda dels seus productes? No valdria la pena que aquest home posés tanques al seu terreny, i aviat el veuríem lliurar-lo al comú de la terra natural, i quedar-se només amb aquella part que li permetés proveir-se a si mateix i a la seva família amb el que necessitessin per viure allà.

39. Aquesta va ser, al principi, la situació a Amèrica, molt més del que ho és ara; ja que enlloc es coneixia allà cosa semblant als diners. Però tan aviat com un home descobreix que hi ha alguna cosa que té l'ús i el valor dels diners en les seves relacions amb els veïns, veurem que aquest home comença a augmentar les seves possessions.

40. Ara bé, com que l'or i la plata, en ser poc útils per a la vida d'un home en comparació amb la utilitat de l'aliment, del vestit i dels mitjans de transport, adquireixen el seu valor, únicament, pel consentiment dels homes, sent el treball el que, en gran art, constitueix la mesura d'aquest valor, és clar que els homes han acordat que la possessió de la terra sigui desproporcionada i desigual. Ja que, mitjançant un consentiment tàcit i voluntari, han descobert la manera en què un home pot posseir més terra de la qual és capaç d'usar, i

rebre or i plata a canvi de la terra sobrant; or i plata poden ser acumulats sense causar dany a ningú, en ser metalls que no s'espantllen ni es corrompen encara que romanguin molt temps en mans del seu propietari. Aquesta distribució de les coses segons la qual les possessions privades són desiguals, ha estat possible al marge de les regles de la societat i sense cap contracte; i això s'ha aconseguit, simplement, assignant un valor a l'or i a la plata, i acordant tàcitament la posada en funcionament dels diners; ja que, als governs, les lleis regulen el dret de propietat, i la possessió de la terra és determinada per constitucions positives.

41. I així, segons penso, resulta molt fàcil entendre com el treball va començar a ser un títol de propietat en coses comunes de la naturalesa, i com aquesta propietat va ser limitada per l'ús que en fèiem. De manera que no pot haver-hi raó per a disputes referent al dret a la propietat, ni cap dubte pel que fa a l'extensió de les possessions que aquest dret permetia. El dret i la conveniència anaven units; ja que de la mateixa manera que un home tenia dret a tot allò que pogués abastar amb el seu treball, tampoc tenia temptacions de treballar en més terra de la qual en pogués fer ús. Això tancava el camí a tota controvèrsia sobre els drets a la propietat, i impedia també que es violessin els drets d'altres. La parcel·la que un home llaurava per a si mateix era clarament visible; i era inútil i deshonest que llaurés massa terreny o que prengués més del que li servia per satisfer les seves necessitats.

Lectura 2: Thomas Paine, *Sentit Comú* (1776)

DE L'ORIGEN I EL DESIGNI DEL GOVERN EN GENERAL, AMB OBSERVACIONS CONCISES SOBRE LA CONSTITUCIÓ ANGLESA

ALGUNS autors han confós la societat amb el govern fins al punt d'establir molt poca o cap distinció entre ells; tanmateix, no només són diferents, sinó que també tenen orígens diferents. La societat és el producte de les nostres necessitats, mentre que el govern és el producte de la nostra malícia; la primera fomenta la nostra felicitat POSITIVAMENT mitjançant la unió dels nostres afectes, el segon ho fa NEGATIVAMENT mitjançant la restricció dels nostres vicis. L'una incentiva les relacions, l'altre crea distincions. La primera és una mecenes, mentre que el segon és un botxí.

La societat sempre és una benedicció, però el govern, fins i tot en la millor de les condicions, no deixa de ser un mal necessari, i en la pitjor de les condicions, esdevé un mal insuportable, atès que, quan UN GOVERN ens fa patir o ens exposa a les mateixes misèries que esperaríem d'un país SENSE GOVERN, la nostra desgràcia s'aguditza pel fet que nosaltres mateixos proveïm els medis que ens fan patir. El govern, com la roba, és l'emblema de la innocència perduda; els palaus dels monarques estan edificats sobre les ruïnes del jardí del paradís. Perquè si els impulsos de la consciència fossin clars i uniformes i s'obeïssin sense resistència, a l'home no li caldria cap altre legislador. Tanmateix, atès que aquest no és el cas, l'home creu necessari cedir una part de

la seva propietat per subministrar els mitjans per protegir-ne la resta, i ho fa induït per la mateixa prudència que en qualsevol altre cas li recomana que, d'entre dos mals, n'esculli el menor. PER CONSEGÜENT, atès que la seguretat és el veritable dissenyi i objecte del govern, la conclusió irrefutable és que qualsevol FORMA de govern que sembli més propensa a garantir-nos-la, amb el cost mínim i el benefici màxim, és més desitjable que cap altra.

Per fer-nos una idea clara i precisa del dissenyi i objecte del govern, imaginem-nos un grup reduït de persones assentat en un racó remot de la terra, desconnectat de la resta. Aquest grup representarà la primera població de qualsevol país o del món. En aquest estat de llibertat natural, el seu primer pensament serà la societat. Un miler de motius els durà a pensar-hi, atès que la força d'un home i les seves necessitats són tan disperses, i la seva ment està tan poc preparada per a la solitud perpètua, que aviat es veurà forçat a demanar l'ajuda i l'assistència d'algú altre, qui al seu torn requerirà el mateix. Quatre o cinc persones juntes serien capaces d'aixecar una casa enmig d'una terra salvatge, però UN home podria treballar durant tota una vida sense assolir res; després de talar els arbres, no podria transportar la fusta ni aixecar-la. Mentrestant, la fam l'allunyaria de la feina, i cadascuna de les seves necessitats el reclamaria d'una manera diferent. La malaltia o fins i tot la mala sort suposarien la mort, perquè malgrat que cap de les dues fos mortal, tant l'una com l'altra li impedirien de viure i el reduirien a un estat proper a l'extinció.

Com una força gravitatòria, la necessitat aviat convertiria els nostres emigrants novinguts en una societat, i les benediccions recíproques d'aquesta societat reemplaçarien les obligacions de la llei i el govern i les farien innecessàries mentre aquestes persones fossin perfectament justes les unes amb les altres. Però com que només el cel és lliure de vici, serà inevitable que, un cop hagin superat les primeres dificultats de l'emigració que els han unit en una causa comuna, comencin a desentendre's dels seus deures i d'allò que els lliga els uns als altres. Aquesta negligència mostrarà la necessitat d'establir alguna forma de govern per suplir la manca de virtut moral.

Un arbre ben ubicat els proporcionarà un Parlament, i la colònia sencera es podrà reunir sota les seves branques per debatre sobre els afers públics. És més que probable que les seves primeres lleis només ostentin el títol de REGULACIONS i que el seu compliment no depengui de cap altra pena que no sigui el menyspreu públic. En aquest primer parlament, tots els homes hi tindran una cadira per dret natural.

Però a mesura que la colònia creixi, també creixeran els interessos públics, i la distància que separarà els membres dificultarà el fet de reunir-se tots en cada ocasió, com es feia al principi, quan la colònia tenia pocs membres, les seves cases estaven a prop i els interessos públics eren escassos i més simples. Això mostrarà la conveniència de consentir que un grup d'individus escollits d'entre tot l'organisme gestioni la part legislativa. Se suposa que aquest grup compartirà els interessos de les persones que l'han escollit i actuaran de la

mateixa manera que actuaria l'organisme sencer si tothom hi fos present. Si la colònia continua creixent, caldrà augmentar el nombre de representants. Per atendre els interessos de totes les parts de la colònia, el millor serà dividir el tot en parts més abastables i que cada part envii el nombre corresponent de representants. Perquè els interessos dels ELEGITS no s'allunyïn dels interessos dels ELECTORS, la prudència mostrarà la conveniència de celebrar eleccions sovint, ja que quan, al cap de pocs mesos, els ELEGITS tornin a formar part dels ELECTORS, la seva fidelitat al públic estarà assegurada pel fet que no es voldran perjudicar a ells mateixos. I com que la freqüència d'aquest intercanvi establirà un interès comú amb totes les parts de la comunitat, els seus membres s'ajudaran mútuament d'una manera natural, i la FORÇA DEL GOVERN I LA FELICITAT DELS GOVERNATS depèn d'això, no del nom buit d'un rei.

Heus aquí l'origen i l'ascens del govern; un model que només és necessari degut a la incapacitat de la virtut moral per governar el món. Heus aquí també el disseny i l'objecte del govern, és a dir, la llibertat i la seguretat. I encara que la neu ens enlluerni els ulls o el soroll traeixi les nostres orelles, encara que el prejudici perverteixi les nostres voluntats o els interessos enterboleixin el nostre enteniment, les veus senzilles de la natura i la raó diran que això és correcte.

El meu concepte de forma de govern l'extrec d'un principi de la natura que cap coneixement pot refutar: com més simple és una cosa, menys tendeix a desorganitzar-se i més fàcil és restaurar-la quan es desorganitza. Tenint en compte aquesta màxima ofereixo algunes observacions sobre la constitució d'Anglaterra, de la que tant es presumeix. Es dona per fet que era noble per als temps foscos i esclavitzants en els que es va confeccionar. Quan el món estava infestat per la tirania, qualsevol allunyament d'aquesta suposava un gran alliberament. Però és fàcilment demostrable que és imperfecta, pateix convulsions i és incapaç de produir allò que promet.

Els governs absoluts, tot i ser la vergonya de la naturalesa humana, tenen l'avantatge de ser simples. Si les persones pateixen, ja saben de quin cap brolla el seu patiment, saben quin és el remei i no es desconcerten amb diverses causes i cures. Però la constitució d'Anglaterra és tan summament complexa que la nació pot patir durant anys sense ser capaç de descobrir on rau el problema. Els uns diran que és aquí i els altres que és allà, i cada metge polític recomanarà una medicina diferent.

Sé que els prejudicis arrelats o els prejudicis locals són difícils de superar, però si examinem les parts que componen la constitució anglesa, hi trobarem les vils restes de dues tiranies del passat combinades amb alguns materials republicans nous.

EN PRIMER LLOC. Les restes de la monarquia tirànica, en la persona del rei.

EN SEGON LLOC. Les restes de la tirania aristocràtica, en les persones dels pars.

EN TERCER LLOC. Els materials republicans nous, en les persones dels comuns, de la virtut dels quals depèn la llibertat d'Anglaterra.

Com que les dues primeres restes són hereditàries, són independents del poble i, per tant, en un SENTIT CONSTITUCIONAL, no fan cap contribució a la llibertat de l'estat.

Dir que la constitució d'Anglaterra és una UNIÓ de tres poders que es CONTROLEN recíprocament entre ells és absurd. O bé les paraules no tenen cap sentit, o bé es contradueixen completament.

Dir que els comuns controlen el rei pressuposa dues coses.

EN PRIMER LLOC. Que no es pot confiar en el rei si no se'l vigila o, en altres paraules, que l'afany de poder absolut és la malaltia natural de la monarquia.

EN SEGON LLOC. Que els comuns, pel fet de ser designats per a aquest propòsit, són o bé més savis o bé més dignes de confiança que la corona.

La mateixa constitució que atorga als comuns el dret de controlar el rei mitjançant la retenció dels subministraments, també atorga al rei el poder de controlar els comuns mitjançant el rebuig dels projectes de llei dels comuns. Per tant, una vegada més, suposa que el rei és més savi que aquells a qui ja ha suposat més savis que ell. És simplement una absurditat!

Hi ha un cosa extraordinàriament ridícula en la composició de la monarquia. Primer, exclou un home dels mitjans d'informació, però, a la vegada, l'apodera per actuar en casos que requereixin el millor judici. La condició d'un rei l'allunya del món, però les obligacions d'un rei demanen que el conegui a fons. Per consegüent, les diferents parts de la composició de la monarquia s'oposen i es destrueixen les unes a les altres, i això demostra que la figura del rei és absurda i inútil.

Alguns autors han explicat la constitució anglesa de la següent manera: el rei, diuen, és un, mentre que el poble és un altre; els pars són una cambra que representa al rei, mentre que els comuns representen al poble. Però això presenta les característiques d'una cambra dividida contra ella mateixa, i tot i que les expressions estiguin escrites d'una manera complaent, la seva anàlisi mostra que són inútils i ambigües. En qualsevol circumstància, la construcció més bonica que permetin les paraules, quan s'empra per descriure alguna cosa que o bé no pot existir, o bé és massa inintel·ligible per ser descrita, només contindrà el so de les paraules, i malgrat que això pugui plaure l'oïda, no podrà informar la ment. Perquè aquesta explicació inclou una pregunta prèvia: COM HA ARRIBAT EL REI A ASSOLIR UN PODER EN QUÈ EL POBLE TÉ POR DE CONFIAR I SEMPRE HA DE CONTROLAR? Un poder així no pot ser l'obsequi

d'un poble savi, de la mateixa manera que cap altre poder QUE NECESSITI SER CONTROLAT pot emanar de Déu. Tanmateix, la disposició que fa la constitució suposa que un poder així existeix.

Però la disposició no es correspon amb la tasca; els mitjans no poden assolir l'objecte o bé no ho faran, i tot l'assumpte és un suïcidi, perquè de la mateixa manera que el pes més gran sempre aixecarà el més petit, i de la mateixa manera una sola roda posa en marxa totes les rodes d'una màquina, només fa falta saber quin poder de la constitució té més pes per saber qui governarà. I tot i que la resta de poders o una part d'ells pugui obstruir aquest primer poder o limitar-ne la rapidesa del moviment, els seus esforços seran en va mentre no puguin aturar-lo, ja que el primer poder acabarà sortint-se amb la seva i el temps compensarà la seva manca de velocitat.

No cal esmentar que la corona representa aquesta part dominant de la constitució anglesa, i és evident que la seva importància es deu únicament al fet que atorga els càrrecs i les pensions. Conseqüentment, tot i que hem estat prou savis com per tancar i barrar la porta a la monarquia absoluta, al mateix temps hem estat prou ingenus com per deixar que la monarquia en tingués la clau.

El prejudici dels anglesos a favor del seu govern, format pel rei, els lords i els comuns, sorgeix tant o més de l'orgull nacional que de la raó. Sense cap mena de dubte, els individus estan més segurs a Anglaterra que a d'altres països, però la VOLUNTAT del rei és la LLEI del país tant a Gran Bretanya com a França, amb una diferència: en lloc d'emanar directament de la seva boca, és atorgada al poble sota la formidable aparença d'una llei parlamentària. Això és degut a que el destí de Carles I ha fet els reis més subtils, però no més justos.

Per tant, deixant de banda l'orgull nacional i el prejudici en favor d'uns modes i unes formes determinats, la pura veritat és que el fet que la corona d'Anglaterra no sigui tan tirànica com la de Turquia ES DEU EXCLUSIVAMENT A LA CONSTITUCIÓ DE LA GENT, I NO A LA CONSTITUCIÓ DEL GOVERN.

Avui dia és completament necessari investigar els ERRORS CONSTITUCIONALS de la forma de govern anglesa, ja que, de la mateixa manera que no ens trobem en una situació adequada per fer justícia als altres mentre continuem sota la influència d'un favoritisme dominant, tampoc serem capaços de fer-ho a nosaltres mateixos mentre continuem sota el jou d'un prejudici obstinat. I de la mateixa manera que un home unit a una prostituta no és apte per triar o jutjar una muller, qualsevol parcialitat a favor d'una constitució de govern podrida ens impedirà discernir-ne una de bona.

